

EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE

FAKULTA MEDZINÁRODNÝCH VZŤAHOV

Evidenčné číslo:105002/B/2022/ 36122176493920260

**VPLYV MEDZINÁRODNEJ DOBROVOĽNÍCKEJ
ČINNOSTI NA ROZVOJOVÉ PROJEKTY
A PROGRAMY V OBLASTI VÝCHODNEJ AFRIKY**

Bakalárska práca

EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE
FAKULTA MEDZINÁRODNÝCH VZŤAHOV

**VPLYV MEDZINÁRODNEJ DOBROVOLNÍCKEJ
ČINNOSTI NA ROZVOJOVÉ PROJEKTY
A PROGRAMY V OBLASTI VÝCHODNEJ AFRIKY**

Bakalárska práca

Študijný program: Medzinárodné ekonomické vzťahy

Študijný odbor: Ekonómia a manažment

Školiace pracovisko: Katedra medzinárodných ekonomických vzťahov a
hospodárskej diplomacie

Vedúci záverečnej práce: Ing. Mikuláš Černota, PhD.

Čestné vyhlásenie

Čestne vyhlasujem, že som bakalársku prácu vypracovala samostatne a že som uviedla všetku uvedenú literatúru.

Dátum:

.....

Nicolette Petrášová

PodĎakovanie

Touto cestou, by som sa chcela poĎakovať môjmu vedúcemu záverečnej práce, Ing. Mikulášovi Černotovi, PhD. za jeho všetky usmernenia, diskusie a veľmi pozitívny prístup, ktorý mi pomohol pri písaní bakalárskej práce. Ďakujem každému, kto mi pri písaní pomohol svojimi radami a každému, kto ma podporil. Ďakujem aj Pánu Bohu za všetko.

.....

(podpis študenta)

ABSTRAKT

PETRÁŠOVÁ, Nicolette: *Vplyv medzinárodnej dobrovoľníckej činnosti na rozvojové projekty a programy v oblasti Východnej Afriky*. – Ekonomická univerzita v Bratislave. Fakulta medzinárodných vzťahov; Katedra medzinárodných ekonomických vzťahov a hospodárskej diplomacie. – Ing. Mikuláš Černota, PhD. – Bratislava: FMV EU, 2022, 66s.

Cieľom záverečnej práce bolo prepojiť dobrovoľníctvo s udržateľným rozvojom a dokázať, že dobrovoľníci významne a pozitívne prispievajú k napĺňaniu cieľov Agendy 2030. Výskum vplyvov a implementácie Agendy 2030 sme smerovali na Keňu, krajinu Východnej Afriky, kde sme sa pomocou jednotlivých projektov analyzovali vplyv dobrovoľníkov na ekonomiku, sociálnu oblasť, zdravotníctvo, vzdelávanie, atď. Práca je rozdelená do troch hlavných častí. Prvá kapitola sa zameriava na teoretické definovanie problematiky a analýzu súčasného stavu dobrovoľníctva a jeho trendov. Druhá kapitola sa zameriava na prepojenie dobrovoľníctva s udržateľným rozvojom a nosným dokumentom, ktorým je Agenda 2030. V druhej kapitole prepájame dobrovoľníctvo a udržateľným rozvojom. V tretej kapitole syntetizujeme poznatky o dobrovoľníctve v Keni a opisujeme vplyv dobrovoľníckej činnosti v projektoch a programoch, ktoré sa spájajú s udržateľným rozvojom.

Kľúčové slová: medzinárodné dobrovoľníctvo, Keňa, udržateľný rozvoj, Agenda 2030, dobrovoľníci, analýza dopadu

ABSTRACT

PETRASOVA, Nicolette: *Impact of international volunteerism on development projects and programs in the region of East Africa*. – University of Economics in Bratislava. Faculty of International Relations; Department of International Economic Relations and Economic Diplomacy . –Thesis supervisor : Ing. Mikuláš Černota, PhD. – Bratislava: FMV EU, 2022, 66p.

The purpose of the thesis was to link volunteering to sustainable development and to prove that volunteers make a significant and positive contribution to the 2030 Agenda. We directed our research on the impacts and implementation of the 2030 Agenda to Kenya, a country in East Africa, where we used individual projects to analyse the impact of volunteers on the economy, the social sector, health, education, etc. The thesis is divided into three main parts. The first chapter focuses on the theoretical definition of the issue and the analysis of the current state of volunteering and its trends. The second chapter focuses on the link between volunteering and sustainable development and the supporting document, which is the 2030 Agenda. The second chapter links volunteering and sustainable development. In the third chapter, we synthesize the findings on volunteering in Kenya and describe the impact of volunteering in projects and programmes that link to sustainable development.

Keywords: international volunteering, Kenya, sustainable development, Agenda 2030, volunteers, impact analysis

OBSAH

Úvod	9
1 Súčasný stav riešenej problematiky	11
1.1 Dobrovoľníctvo – definícia.....	11
1.2 Medzinárodné dobrovoľníctvo	12
1.2.1 Aktéri v oblasti medzinárodného dobrovoľníctva	12
1.2.1 Trendy v medzinárodnom dobrovoľníctve a faktory, ktoré ho ovplyvňujú.....	15
Ciele práce a metodika	21
2 Medzinárodné dobrovoľníctvo v súvislosti s udržateľným rozvojom	23
2.1 Dobrovoľníctvo v 21.storočí.....	24
2.2 Agenda 2030 a jej hlavné ciele	26
2.3 Príspevok medzinárodného dobrovoľníctva k napĺňaniu Agendy 2030.....	27
2.4 Národný dobrovoľnícky program SR a ODA SR.....	29
2.5 Vplyv dobrovoľníkov vo vybraných krajinách Východnej Afriky	31
3 Prínos dobrovoľníckej činnosti a analýza konkrétnych projektov vo Východnej Afrike, na príklade Kenskej republiky	38
3.1 Vízia 2030 Kenskej republiky a národná politika dobrovoľníctva.....	38
3.2 Výzvy pre dobrovoľnícku činnosť v Keni	40
3.3 Ako sa Keňa mení aj vďaka dobrovoľníctvu?	41
3.3.1 Žiadna chudoba: Ukončiť chudobu všade a vo všetkých jej formách.....	41
3.3.2 Kvalita zdravia a života: Zabezpečiť zdravý život a podporovať blahobyt pre všetkých a v každom veku.....	43
3.3.3 Kvalitné vzdelanie : Zabezpečiť inkluzívne , spravodlivé a kvalitné vzdelávanie a podporovať celoživotné vzdelávacie príležitosti.....	43
3.3.4 Čistá voda a hygiena: Zabezpečiť dostupnosť a udržateľný manažment vody a sanitárnych opatrení.....	44

3.3.5 <i>Dôstojná práca a ekonomický rast : Podporovať trvalý, inkluzívny a trvalo udržateľný ekonomický rast, plnú a produktívnu zamestnanosť a riadnu prácu pre všetkých</i>	45
3.3.6 <i>Udržateľné mestá a komunity: Premeniť mestá a ľudské obydľia na inkluzívne, bezpečné, odolné a udržateľné</i>	46
3.4 Realizované výskumy o prínose dobrovoľníckej činnosti a ich výsledky.....	48
Záver	52
ZOZNAM POUŽITEJ LITERATÚRY	55
PRÍLOHA I	62
PRÍLOHA II	63
PRÍLOHA III	64

Úvod

„Vždy sa dá pomôcť! Vždy tu môžeme byť pre toho druhého človeka. Vždy sa dá zmierniť utrpenie. Kedykoľvek môžete ponúknuť svoju pomocnú ruku.“ (Mária Jasenková)

Ak spomenieme slovo „dobrovoľníctvo“, môžeme si ho spojiť s niekoľkými asociáciami. Dobrovoľníctvo ako pomoc bez finančnej odmeny, Afrika, chudoba. Dobrovoľníci vysielaní do nemocníc v rozvojových krajinách, pomáhajúci v regiónoch postihnutých prírodnými katastrofami. Dobrovoľnícku činnosť si môžeme taktiež prepojiť s rôznymi environmentálnymi a sociálnymi projektami. Mohli by sme povedať, že dobrovoľníctvo a dobrovoľnícka činnosť je častokrát, takpovediac, zaškatuľkovaná len do týchto oblastí. Je to však naozaj len nejaká voľnočasová aktivita bez významu, kde dobrovoľníci robia niečo bez finančnej odmeny, pretože si nenašli prácu, ktorá by bola platená? Má vôbec dobrovoľníctvo nejaký význam v našej dnešnej spoločnosti, keď zväčša záleží len na peňažnom ohodnotení a podľa toho vieme povedať, či sme svoju prácu vykonali dobre alebo nie? Spoločnosť dlhý čas považovala dobrovoľníctvo iba za náhradnú aktivitu a formu trávenia voľného času(Markovič Baluchová, 2021).

Po prečítaní bakalárskej práce veríme, že budeme môcť vyvrátiť túto hypotézu a potvrdiť tvrdenie, že dobrovoľníctvo bolo dlho preceňované a iba v nedávnej minulosti sa jeho význam a hodnota začali uznávať. Je pravdou, že dobrovoľníctvo a dobrovoľníci sú súčasťou oblastí ako je zdravotníctvo, školstvo, humanitárna pomoc, ale môžeme povedať, že dobrovoľnícka činnosť má omnoho širší záber, ako sa na prvý pohľad môže zdať. Dobrovoľnícka činnosť je veľmi rozmanitým fenoménom a existuje množstvo oblastí kde sa môžu realizovať projekty a programy, ktorých súčasťou sú dobrovoľníci. Dobrovoľníctvo prispieva k znižovaniu ekonomických, sociálnych a environmentálnych nerovností(Muhindi , 2019). Okrem toho je to zdroj ekonomického rastu, cesta k integrácii a zamestnanosti(Lough, 2014). Dobrovoľníctvo je základom mnohých národných, ale aj nadnárodných organizácií, ale aj rôznych sociálnych, občianskych a politických hnutí. Projekty týchto aktérov a dobrovoľníci, ktorí sú členmi národných , alebo medzinárodných dobrovoľníckych organizácií, prispievajú k udržateľnému rozvoju(Caprara, Mati, Obadare&Perold, 2016). V našej práci sa budeme venovať práve tejto oblasti. Budeme sa snažiť poukázať na význam dobrovoľníctva najmä v kontexte trvalo udržateľného rozvoja a dobrovoľnícku činnosť budeme prepájať s Agendou 2030 a s jej vytýčenými cieľmi, ktorým bude taktiež venovaná určitá časť bakalárskej práce. Vzťah medzi dobrovoľníctvom

a rozvojom uvádzajú Howard a Burns (2015), ktorí tvrdia, že rozvoj sa nezačína ekonomickým rastom, ale skôr ľuďmi a ľudskými potrebami. V tomto smere rozvoj znamená zvýšenie životnej úrovne, zlepšenie zdravia a blahobytu pre všetkých a dosiahnutie všetkého, čo sa považuje za všeobecné dobro pre spoločnosť ako celok. Dobrovoľníctvo sa objavilo ako životaschopný mechanizmus, ktorý dopĺňa činnosť vlád pri riešení rozvojových výziev, najmä na miestnej úrovni „novoprijaté ciele udržateľného rozvoja ponúkajú jednotlivcom ďalšiu príležitosť prejsť solidaritu prostredníctvom dobrovoľníctva. Všetci môžeme prispieť k realizácii vízie Agendy 2030 o ukončení chudoby“(António Guterres,2015).

Jednou z foriem dobrovoľníctva je medzinárodné dobrovoľníctvo, ktorého aktivity , budú hlavným objektom skúmania a analýzy v našej bakalárskej práci. Medzinárodné dobrovoľníctvo spočíva najmä vo vykonávaní činnosti v prospech iných osôb alebo organizácií v nízkoprijímových krajinách(Markovič Baluchová, 2021). Medzinárodné dobrovoľníctvo vytvára priestor na spoluprácu krajín a vzájomnú interakciu. Doterajšie výskumy potvrdzujú , že medzinárodné dobrovoľníctvo a jeho vplyv má veľký význam pre krajiny, ako celky, ktoré takúto pomoc prijímajú. Medzinárodné dobrovoľníctvo vytvára priestor na spoluprácu krajín a vzájomnú interakciu. Dobrovoľníci pôsobiaci medzinárodne, cez rôzne národné a medzinárodné organizácie môžu popri aktivitách a naplňaní projektov taktiež slúžiť pri zvyšovaní povedomia o Agende 2030 a jej globálnych cieľov. V bakalárskej práci sa zameriame najmä na ciele, ktoré najviac súvisia s medzinárodnou dobrovoľníckou činnosťou a na ktoré sa táto činnosť, dobrovoľnícke organizácie, ich projekty a programy zameriavajú.

1 Súčasný stav riešenej problematiky

Problematika dobrovoľníctva je veľmi aktuálnou témou nielen na Slovensku, ale aj na celom svete. Je to práve vďaka tomu, že dobrovoľnícku činnosť a dobrovoľníctvo si môžeme prepojiť s ktoroukoľvek oblasťou nášho života. Aj keď sa nachádzame v 21. storočí mnoho prác, ktoré v minulosti vykonávali ľudia dnes vykonávajú stroje, zistujeme, že dobrovoľníctvo ako forma pomoci, nikdy nemôže byť úplne nahradená. Ako sme už naznačili v úvode, je množstvo projektov a oblastí, na ktoré sa dobrovoľníctvo zameriava. Sú to projekty a programy pre dobrovoľníkov v krajinách, ktorých index ľudského rozvoja patrí k tým, ktoré sa nachádzajú na konci tabuľky, projekty v oblasti zdravotníctva, školstva, environmentálnej pomoci, realizácie zbierok. Môžu to byť projekty so sociálnym a administratívnym zameraním. Taktiež sa projekty a dobrovoľnícka činnosť sústreďuje na projekty v oblasti trvalo udržateľného rozvoja. Dôležité sú aj projekty a dobrovoľníci, ktorí pracujú a venujú svoj čas práci s deťmi alebo mládežou. Môžeme ho skúmať na viacerých úrovniach a v rôznych fázach. Dobrovoľníctvo má mnoho aspektov, ktoré skúmajú odborníci z oblasti ekonómie, sociológie, psychológie, medzinárodného rozvoja. Možno ho teda opísať ako multiformný, viacvrstvový a multidisciplinárny fenomén (Devereux et al., 2017). Dobrovoľníctvo je veľmi rozmanité a výskum nie je jednoduchý. Najmenej poznatkov existuje o národnom a medzinárodnom dobrovoľníctve v samotných nízkopříjmových krajinách, v minulosti označovaných za rozvojové. Za posledných päťdesiat rokov sa však medzinárodné dobrovoľníctvo stalo multimiliardovým odvetvím (Adelman, 2016). Nové technológie, prístup k internetu, rýchle vyhľadávanie informácií prispeli k nielen zvyšovaniu povedomia o dobrovoľníctve vo všeobecnosti, ale zvyšovaní sa počtu participantov a členov v rôznych medzinárodných organizáciách a ich projektoch a programoch. Len v Spojených štátoch amerických sa každý rok venuje dobrovoľníckej činnosti v zahraničí takmer jeden milión ľudí (Lough, 2015).

1.1 Dobrovoľníctvo – definícia

V literatúre nachádzame rôzne definície, ktoré nám hovoria o tom, čo vlastne dobrovoľníctvo je. Štatistický úrad Spojeného Kráľovstva dobrovoľníctvo definuje ako „*akúkoľvek aktivitu, v rámci ktorej človek trávi svoj čas, nie je za ňu platený a zároveň vykonáva niečo, čo má za cieľ blaho (pomoc alebo podporu) iného človeka alebo skupiny*“.

ľudí okrem blízkych príbuzných alebo zlepšovanie prírodného prostredia“ (Low, Butt, Paine, Smith, 2007, s. 10). Podľa zákona č.406/2011 Z.z o dobrovoľníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov §2, v ods. 1 „*dobrovoľníkom je fyzická osoba, ktorá na základe svojho slobodného rozhodnutia bez nároku na odmenu vykonáva pre inú osobu s jej súhlasom v jej prospech alebo vo verejný prospech dobrovoľnícku činnosť založenú na svojej schopnosti, zručnosti alebo vedomosti a spĺňa podmienky ustanovené týmto zákonom.*“ Dobríková (2005) uvádza ako ďalšiu charakteristiku dobrovoľníctva, že je to seriózna činnosť, nie len zábava a viacerí autori sa stotožňujú s tvrdením, že dobrovoľníctvo má základ v slobodnom rozhodnutí človeka, ktorý chce darovať svoj čas a samého seba, aby pomohol človeku alebo komunite ľudí, ktorí pomoc potrebujú. Aristoteles sa raz vyjadril, že pomoc druhým je cestou k vyššiemu individuálnemu blahu. To znamená, že ak dobrovoľník poskytuje pomoc, neprofituje iba človek alebo skupina ľudí, ktorým je pomoc poskytovaná, ale aj samotný dobrovoľník. Dobrovoľníci vykonávajú svoju aktivitu bez finančnej odmeny na základe svojej vlastnej vôle. Slobodne sa rozhodujú, či chcú prispievať k blahu druhých ľudí. Dobrovoľník často vníma svoju službu a aktivitu, ako druh určitého poslania, túžby a služby darovať druhým svoj čas a seba samého (Kanávorová, 2020). Z definícií vyplýva, že dobrovoľníctvo je aktivita, kde človek používa a určite aj objavuje svoje talenty, ktoré používa na to, aby sa druhý človek mohol mať lepšie. Darováva svoj čas, energiu, vzdáva sa svojho pohodlia, aby mohol slúžiť tým, ktorí nie sú schopní si pomoc zaplatiť z vlastných finančných prostriedkov.

1.2 Medzinárodné dobrovoľníctvo

Už z názvu a pomenovania vybraného druhu dobrovoľníctva vieme povedať, že dobrovoľníci a dobrovoľníčky vykonávajú dobrovoľnícku činnosť, participujú a venujú svoj čas projektom, ktoré sú organizované v krajinách, ktoré nie sú domovskými krajinami dobrovoľníkov. Dobrovoľníci cestujú zväčša do nízkopríjmových krajín, kde sú súčasťou rôznych programov zameraných na rozvoj komún, zlepšenie zdravotníctva a vzdelania, ochranu a obnovu životného prostredia, ale aj na rôzne výskumné aktivity (Racková, 2014; UNV, 2011). História medzinárodného dobrovoľníctva siaha až do čias zámorských objavov. V tom období bolo medzinárodné dobrovoľníctvo založené na kresťanských misiách a do rozvojových krajín boli vysielaní kresťanskí misionári, ktorí sa s ľuďmi rozprávali o Bohu, trávili s nimi čas, pomáhali pri prácach v každodennom živote, poskytovali im zdravotnícku pomoc, vzdelávali ich (McBride a Daftary, 2005; Sichel, 2006).

Medzinárodné dobrovoľníctvo zohralo významnú úlohu aj v rekonštrukcii povojnovej Európy a v rozvoji bývalých kolónií. Keďže po páde kolonializmu, novovzniknuté štáty nemali k dispozícii dostatok vzdelaných ľudí, začali vznikať prvé medzinárodné organizácie, ktorých členovia pôsobili v daných oblastiach ako učitelia, zdravotníci, alebo sociálni pracovníci. Taktiež sa začali rozvíjať dlhodobé misie v týchto oblastiach, v ktorých pôsobili najmä dobrovoľníci a dobrovoľníci z vysokých škôl, ktorí chceli pomáhať a cestovať po svete (Plewes a Stuart, 2007).

V 21. storočí môžeme sledovať rýchle tento integrácie a expanzie medzinárodného spoločenstva, narastá aj význam medzinárodného dobrovoľníctva a počty dobrovoľníkov, ktorí vykonávajú svoju službu mimo domovských krajín (UNV, 2018). Môžeme povedať, že medzinárodné dobrovoľníctvo, hlavne v neziskových organizáciách vzrástlo aj vďaka narastajúcemu povedomiu o globálnych problémoch a krízach. Štúdie, ktoré skúmajú význam medzinárodného dobrovoľníctva sa zhodujú v tom, že práve dobrovoľníci a neziskové organizácie, pôsobiace medzinárodne, dokážu zohrať kľúčovú rolu a sú neoddeliteľnou súčasťou na dosiahnutie rozvojových cieľov chudobných a marginalizovaných skupín (Aked, 2015; Howard, Burns, 2015). Rozvoj medzinárodného dobrovoľníctva a jeho kapacít je veľmi dôležitý, a je priam neoddeliteľnou súčasťou na dosiahnutie cieľov trvalo udržateľného rozvoja Agendy 2030. Súčasťou globálneho úsilia, ktoré má za cieľ, čo najviac dosiahnuť tieto ciele je aj medzinárodné dobrovoľníctvo. Medzinárodné dobrovoľníctvo má veľký význam aj v odovzdávaní vedomostí a zručností, ktoré vzdelaný dobrovoľník prináša so sebou do hostiteľskej komunity a delí sa s nimi so svojimi spolupracovníkmi. Medzinárodné dobrovoľníctvo je financované zväčša z národných alebo medzinárodných vládnych zdrojov a zvyčajne tieto programy a projekty sú jednostranné (Sherraden et al., 2006). Výnimkou nie je ani SR a národný dobrovoľnícky program.

1.2.1 Aktéri v oblasti medzinárodného dobrovoľníctva

Verejný sektor, podnikateľský sektor a tretí sektor. To sú tri sektory, na ktorých by mala byť založená každá fungujúca spoločnosť. Tieto tri sektory majú rôzne ciele, záujmy, spôsoby financovania, ale v určitých častiach dokážeme nájsť prienik a časti, v ktorých sa zhodujú. V našej práci o medzinárodnom dobrovoľníctve sa budeme zameriavať práve na tretí sektor, ktorý by som vám rada priblížila. Najdôležitejším prienikom tretieho sektora je, že tento sektor je neziskový. Jeho hlavným cieľom nie je sústredenosť na tvorbu zisku. Je

oddeleným sektorom od štátu a verejného sektora a je financovaný z verejných, ale aj zo súkromných zdrojov (Brozmanová-Gregorová a kol, 2009). Pre dobrovoľnícke aktivity je práve tretí sektor priestorom, kde sú tieto aktivity vykonávané. Dobrovoľnícke aktivity a organizácie môžu pôsobiť a vykonávať svoje aktivity na národnej úrovni, ale aj medzinárodne. Oblasť medzinárodného dobrovoľníctva je veľmi rozmanitá a združuje množstvo rôznych organizácií, nadácií, občianskych združení, neziskových organizácií, ale aj komerčných a ziskových subjektov, ktoré pôsobia v dobrovoľníckom sektore. Prvým aktérom v oblasti medzinárodného dobrovoľníctva je vysielajúca organizácia, ktorej projekty a programy sa realizujú v zahraničí. Vysielajúca organizácia pripravuje dobrovoľníkov na pobyt v zahraničí a vysieľa ich do krajín, v ktorých budú vykonávať svoju dobrovoľnícku činnosť. V minulosti vysielali dobrovoľníkov do zahraničia iba vládne a neziskové organizácie, no dnes sa už do tejto činnosti zapájajú aj ziskové a komerčné organizácie (Wearing a McGehee, 2013). V treťom sektore je množstvo neziskových, vládnych a mimovládnych organizácií, ktoré sa líšia zameraním činnosti, pracujú na rôznych projektoch a programoch, a líšia sa spôsobom financovania a zameraním projektov (Sherraden, 2008). Najstaršími vysielajúcimi organizáciami sú náboženské organizácie, ktoré majú svoj základ a programy postavené na hodnotách dávania bez profitu a zisku, na hodnotách láskavosti, spravodlivosti, ľudskosti a vzájomnej láske. Sú presvedčení, že každý z nás je stvorený na tomto svete Bohom a preto by sme sa ku každému mali správať, ako k svojmu blížnemu a pomôcť mu prežiť dôstojný život. Aj na Slovensku sú tieto organizácie najviac rozšírené a vykonávajú svoje projekty, zamerané na vzdelávanie, zdravotnú starostlivosť, ale aj na rozvoj komunit v podnikateľskej činnosti a v oblastiach pracovného a sociálneho rozvoja komunit a jednotlivcov. Vysielajúca organizácia vysieľa dobrovoľníkov do hostiteľskej krajiny, kde sa nachádza sídlo hostiteľskej organizácie, ktorú zaraďujeme ako ďalšieho aktéra v oblasti medzinárodného dobrovoľníctva. Hostiteľská organizácia je subjektom, pre ktorého potrebu je dobrovoľnícka služba vykonávaná, pričom najbežnejšie ide o miestnu neziskovú organizáciu (UNV, 2011; Hindle, 2010). Vysielajúca organizácia komunikuje s hostiteľskou organizáciou, ktorej úlohou je ju informovať o potrebách krajiny, o príprave dobrovoľníckeho projektu, zabezpečiť dobrovoľníkom podporu a množstvo práce, ktoré budú vykonávať. Jednou z povinností hostiteľskej organizácie je sprostredkovať informácie o pobyte a stave dobrovoľníka počas jeho služby v určitom projekte v určitom období. V štúdiách sa uvádza, že vyslaní dobrovoľníci pomáhajú v budovaní hostiteľských organizácií a ich kapacít (Lough, 2008; Hawkins, Verstege a Flood, 2013; Plewes a Stuart, 2007). Vieme s istotou povedať, že bez

dobrovoľníkov, by vysielajúca a hostiteľská krajina nemohli vykonávať aktivity, na ktoré sa zameriavajú. Dôležitým aktérom v medzinárodnom dobrovoľníctve je teda aj samotný dobrovoľník. Dobrovoľníkom, vo všeobecnosti, sa môže stať naozaj každý, kto svoje ruky, vedomosti, zručnosti, čas ponúka nezištne a bez finančnej, alebo inej odmeny. V medzinárodnom dobrovoľníctve musíme do úvahy niektoré atribúty, ktoré z časti ovplyvňujú to, či môže dobrovoľník vykonávať medzinárodnú dobrovoľnícku službu. Z viacerých výskumov najmä z Európy a Severnej Ameriky vyplýva, že medzinárodní dobrovoľníci sú zväčša vzdelaní a mladí ľudia, ktorí majú k dispozícii viac finančných prostriedkov a zvyčajne sú to ľudia s bielou pľeťou (Williams 1991; ECOTEC 2000; Jones 2004; McBride a Lough 2007; Powell a Bratovic 2007; Powell a kol. 2007). Podľa Wilsonovej a Smithovej štúdie výplyva tiež fakt, že dobrovoľníkmi vysielajúcich organizácií sú ľudia s vyšším sociálnym, ale aj ľudským kapitálom (Wilson, 2000; Smith, 1994). Faktom je, že dobrovoľníci, ktorí slúžia v medzinárodnom prostredí pochádzajú zo strednej, alebo z vyššej strednej triedy a z rozvinutých krajín (Comhlámh, 2013; Simpson, 2004; Devereux, 2008; Mendleson, 2008). Dôležitým atribútom, od ktorého závisí pôsobenie dobrovoľníka aj na medzinárodnej je vzdelanie. Títo dobrovoľníci majú vyššiu šancu pôsobiť aj v medzinárodných projektoch, pretože ich povedomie o problémoch na globálnej úrovni a znalosti sú obsiahnejšie a komplexnejšie. So vzdelaním, taktiež súvisí aj fakt, že jazykové schopnosti a znalosti sú viac rozvinuté u ľudí z rozvinutých krajín a taktiež u ľudí s vyšším vzdelaním. V súvislosti s týmito zisteniami sa nám objavujú aj fakty, že menej príležitostí na medzinárodné dobrovoľníctvo majú starší ľudia, ľudia s nízkym príjmom, telesne postihnutí jednotlivci a tí, ktorí sú zamestnaní a nemôžu si zobrať voľno na dlhší čas ako je zákonom povolené (ECOTEC 2000; Brav a kol. 2002, Sygall a Lewis 2006; Ludlam a Hirschhoff 2007; McBride a Lough 2007; Peace Corps 2007b).

1.2.2 Trendy v medzinárodnom dobrovoľníctve a faktory, ktoré ho ovplyvňujú

Ako vo väčšine oblastí života, tak aj v medzinárodnom dobrovoľníctve sa stretávame s rôznymi trendmi a faktormi, ktoré ovplyvňujú dianie v medzinárodnej dobrovoľníckej činnosti. Taktiež, tieto trendy a ovplyvňujúce faktory, majú vplyv na činnosť organizácií, či už vysielajúcich ako aj hostiteľských. Výber projektov a programov je taktiež podriadený trendom a faktorom, ktoré sa dnes vyskytujú vo sfére medzinárodného dobrovoľníctva. Faktory a trendy určujú, akú aktuálnu podobu má medzinárodné dobrovoľníctvo. Trendy v medzinárodnom dobrovoľníctve formujú túto oblasť dobrovoľníctva, ako takého.

Z literatúry, ktorá je dostupná, môžeme identifikovať a analyzovať procesy a hybné fenomény, ktoré považujeme za kľúčové v oblasti medzinárodného dobrovoľníctva. Dobrovoľníctvo, aj to medzinárodné, je formované a podmienené javmi, ktoré sa dejú alebo diali v spoločnosti, v kultúre alebo v histórii jednotlivých skupín a rôznych subjektov. Podľa názorov odborníkov, sa kontext dobrovoľníctva vo všeobecnosti v posledných rokoch mení (Rochester a kol., 2009, Hustinx, 2001, Hustinx, Lamertyn, 2003). Prečo je to tak? Keďže dobrovoľníctvo nie je postavené len na individuálnych rozhodnutiach jednotlivcov, ale je to jav spoločenský, ktorý je ovplyvnený históriou a kultúrou, tak môžeme povedať, že obraz dobrovoľníctva sa dotýka spoločenského, ale aj organizačného kontextu.

V dnešnej spoločnosti pojem globalizácia už pozná takmer každý. Ako ho však môžeme definovať a následne jeho význam prepojiť s medzinárodným dobrovoľníctvom a jeho vplyvom na dobrovoľnícke projekty a programy v krajinách, kde dobrovoľníci pôsobia v hostiteľskej organizácii? Aby sme mohli prepojiť globalizáciu a jej vplyv na medzinárodné dobrovoľníctvo je nevyhnutné, aby sme si pojem globalizácia zadefinovali. Existuje mnoho názorov na to, čo pojem globalizácia znamená, či je pozitívna alebo negatívna, nevyhnutná alebo preceňovaná. V súvislosti s riešenou problematikou, podľa Giddensa (2013) sa svet stáva jedným veľkým prepojeným miestom a to najmä vďaka globalizácii. Rôzne spoločenské skupiny, národy ale aj jednotlivci sú na sebe závislejšie a stále viac previazané. Vďaka globalizácii, a tzv. otvorenia sveta sa do väčšieho povedomia dostalo mnoho fenoménov. Pokrok ekonomiky, rozvoj vedy, nových technológií alebo kultúry. Jedným z fenoménov, ktorý sa tiež rozvíja a v budúcnosti bude rozvíjať je aj medzinárodné dobrovoľníctvo a jeho vplyv v rôznych komunitách, spoločenských a oblastiach. Aby sme nehovorili len o tej pozitívnej stránke globalizácie, potrebujeme v kontexte s medzinárodným dobrovoľníctvom nahliadnuť na tento jav aj z negatívnej stránky. Negatívne dôsledky môžeme vidieť v každej krajine, nie len v rozvojových krajinách tretieho sveta, na ktoré sa zameriavame v tejto záverečnej práci. Avšak, veľa z týchto negatívnych javov pozorujeme práve v týchto štátoch a ich regiónoch. Chudoba, zvýšenie násillia, ekologické problémy, ignorovanie zmien klimatických podmienok, nízka kvalita života, migrácia, rozpad tradičných hodnôt, atď (Siekelová, 2020; Kudláčová, 2007). Na zlepšenie mnohých z vymenovaných dôsledkov, sa sústreďí medzinárodné dobrovoľníctvo v 21. storočí. Globalizácia umožňuje ľuďom slobodnejšie cestovať a preto dáva príležitosť aj dobrovoľníkom k cestovaniu a k väčšej mobilite. Vďaka globalizácii, potencionálni dobrovoľníci, ale aj dobrovoľnícke organizácie majú na výber z množstva možností, projektov a programov, ktoré si môžu vybrať pre svoju dobrovoľnícku činnosť

alebo poskytnutú pomoc. Organizácie, ich predstavitelia a samotní dobrovoľníci majú v súvislosti s globalizáciou viac možností ako získavať vedomosti o globálnych problémoch a záležitostiach. Dokážu ľahko získavať informácie z celého sveta (Randel a kol., 2004). Postupným prepájaním celého sveta, je nevyhnutnosťou udržiavať dobré vzťahy v rámci celého svetového spoločenstva. Medzinárodné dobrovoľníctvo, jeho činnosť, vybrané a podporované projekty a tiež aj samotný pobyt dobrovoľníkov by mal pozitívne prispievať k vytváraniu a udržiavaniu dobrých vzťahov medzi vysoko-príjmovými a nízko-príjmovými krajinami. V kontexte globalizácie je pobyt dobrovoľníkov v iných krajinách významný aj pre domovské krajiny dobrovoľníka, pretože po návrate z jeho pobytu a pôsobenia v inej krajine, prichádza domov a prispieva k budovaniu zručností a znalostí občanov. Preto nie je prekvapujúcim faktom, že takéto pobyty sú finančne podporované aj vládami domovských krajín dobrovoľníkov a ich vládami. Sú to najmä vlády členských štátov Európskej únie, Austrálie a severnej Ameriky (Jones, 2004). Aj Slovenská republika je jednou z týchto krajín a je existuje Národný dobrovoľnícky program a ODA (oficiálna rozvojová spolupráca), ktorú detailnejšie popíšeme v časti 1.3. Na konci tejto časti môžeme skonštatovať, že práve vďaka globalizácii, jej pozitívnym, ale bohužiaľ, aj negatívnym dôsledkom sa medzinárodné dobrovoľníctvo viac rozširuje, stáva sa viacej populárnym medzi mladými ľuďmi a dobrovoľnícke pobyty sú stále viac obľúbené a vyhľadávané. Prístup k online informáciám je nekomplikovaný (Merrill, 2006) a príležitosti pre dobrovoľníkov a pôsobnosť organizácií a ich projektov sa zvyšujú. Sociálne siete, webové stránky, komunikačné platformy, vedecké platformy a mnoho ďalších inovácií, o ktorých sme pred pár rokmi len snívali. Dnes sú pre nás samozrejmosťou a veľkou časťou sú faktorom, ktorý ovplyvňuje formu a činnosť v oblasti medzinárodného dobrovoľníctva. Ovplyvňuje výber projektov dobrovoľníckych organizácií. Na druhej strane, tieto technológie poskytujú dobrovoľníkom možnosť, vybrať si práve tú oblasť dobrovoľníctva a cieľovú krajinu, v ktorej chcú vykonávať dobrovoľnícku činnosť. Pomocou informačných a komunikačných technológií sa organizácie snažia reagovať na zmeny v sociálnej, politickej a hospodárskej sfére a následne na tieto zmeny reagovať svojou činnosťou (Burt, Taylor, 2003). Ďalšou výhodou inovácií v tejto oblasti je, že nové technológie a ich využívanie v organizáciách, poskytujú priestor na zlepšenie byrokratických procesov a efektívnejšie zaznamenávanie aktivít a výsledkov dobrovoľníckej činnosti na medzinárodnej úrovni (Proulx, Hager, Wittstock, 2018). Organizácie po celom svete sa vedia vďaka internetu spojiť a poskytnúť si potrebné informácie rýchlejšie a efektívnejšie. Komunikovať medzi sebou môžu komunikovať aj z najviac vzdialených častí sveta (Lewis, 2006). Rozvíjajúce sa technológie šetria čas,

urýchľujú a uľahčujú komunikáciu medzi organizáciami navzájom, medzi dobrovoľníkmi a organizáciou, ale aj medzi dobrovoľníkmi navzájom. Pokrok v oblasti komunikačných a informačných technológií, nielenže často krát zlepšuje administratívnu a organizačnú prácu organizáciám, ale je dôležitý aj pre zmenu životného štýlu a charakteristík spoločnosti. Autori Evans a Saxon (2005) analyzovali trendy, ktoré súvisia s modernizáciou a vývojom inovácií v tejto oblasti. Tieto trendy sú spojené najmä s demografiou obyvateľstva, ktoré následne ovplyvňuje dobrovoľníctvo. Sú to napríklad zmeny v štruktúre rodiny, znížení počtu detí v rodine, vyššia vzdelanosť a už spomínané vzrastajúce povedomie o globálnych problémoch. Jedným z trendom v súvislosti s vývojom informačných a komunikačných technológií je väčšie množstvo možností, medzi ktorými si môžu dobrovoľníci vybrať. Aby sme sa opäť nepozerali len na pozitívne dôsledky, tak vplyv inovácií v rozoberanej problematike má aj negatívne dopady, ktoré menia formu medzinárodného dobrovoľníctva v 21.storočí. Nahradenie kontaktu v prezenčnej forme technológiami, oslabenie komunikácie, slabšie vedomosti o nových kultúrach a slabšie sociálne väzby(Gáliková,2007).

Spoločnosť je dynamickým miestom, ktoré sa mení a bude sa neustále meniť. Existuje veľa, či už sociálnych, ekonomických, kultúrnych, politických alebo technologických trendov, ktoré budú mať vplyv na dobrovoľníctvo aj v priebehu nasledujúcich desiatkach rokov(Evans a Saxton, 2005). Na medzinárodné dobrovoľníctvo vplýva fakt, že obyvateľstvo na európskom kontinente starne. Podľa Eurostatu a jeho výsledkov vyplýva, že sa podiel starších na európskom kontinente zvyšuje. V súvislostiach je to prepojené aj na medzinárodné dobrovoľníctvo, pretože práve aj európsky dobrovoľníci sú často vysielaní vykonávať dobrovoľnícku činnosť v rozvojových krajinách. Starnutie populácie môže mať pozitívne, no samozrejme, aj negatívne dôsledky na medzinárodnú dobrovoľnícku činnosť. Z pozitívneho uhľa pohľadu je možné, že väčšie percento starších ľudí bude mať viac času a bude hľadať nejaké alternatívy, ako využiť svoj voľný čas na dôchodku a zapojiť sa do aktivít medzinárodného dobrovoľníctva. To môže viesť k faktu, že zdroje, ktoré sú využívané v sfére medzinárodného dobrovoľníctva budú nasmerované práve na starších ľudí. Negatívnym dôsledkom trendu starnutia populácie a poklesu natality je aj blížiaci sa tzv. dôchodková kríza, ktorá spôsobí, že ľudia budú odchádzať do dôchodku v staršom veku, ako je zaužívané a nebudú mať dostatok času na to, aby sa venovali dobrovoľníckej činnosti(Evans a Saxton, 2005). Ako sa mení demografia populácie, tak postupne sa menia aj hodnoty v spoločnosti. Dobrovoľníctvo vo všeobecnosti je založené na hodnotách nezištnej pomoci, solidarity, empatie a lásky.

Hustinx(2001) uvádza, že významným trendom, ktorý ovplyvňuje dobrovoľníctvo je individualizácia. Je to jav, kedy človek je zameraný na seba, na to, čo môže dosiahnuť a získať a podľa Kosovej (2015) je to proces, v ktorom sa oslabujú tradičné hodnoty.

Ako *individualizácia* ovplyvňuje medzinárodné dobrovoľníctvo v 21.storočí? Človek je jedincom a za svoje rozhodnutia v živote zodpovedá sám. Pri individuálnom rozhodovaní je pre neho dôležitá orientácia na svoje osobné ciele. Fenomén individualizácie má vplyv aj na oblasť medzinárodného a rozvojového dobrovoľníctva. V histórii, dobrovoľník pri rozhodovaní do akej organizácie, alebo akého projektu sa chce zapojiť bol ovplyvnený najmä svojou vierou alebo ideológiou, ku ktorej sympatizuje. Aj v dnešnej dobe sú to určité faktory, ktoré ovplyvňujú rozhodnutia dobrovoľníkov, ale k nim sa pridružili aj ďalšie faktory, ktoré potvrdzujú trend individualizácie v medzinárodnom dobrovoľníctve. Podľa Hustinx(2001) výber dobrovoľníckej organizácie, projektov, činnosti v 21.storočí závisí od vlastných záujmov potencionálneho dobrovoľníka. Dobrovoľník si vyberá viac pragmaticky a spotrebiteľsky. Cieľovými organizáciami sú tie, ktoré ponúkajú aj individualizované príležitosti a ktoré naplnia očakávania, osobné potreby a záujmy dobrovoľníkov. Svet sa nachádza v 21.storočí, kedy vedecko-technologický pokrok je badateľný priam v každej oblasti nášho života. Na prelome roku 2019 a 2020 zasiahla svet pandémie spojená s ochorením Covid-19, v súvislosti s ktorou, sa väčšina aktivít, zamestnaní a stretnutí premiestnili do virtuálneho priestoru. Môžeme povedať, že vzhľadom na všetky opatrenia, ktorých účelom je dištancovanie sa od osobných stretnutí naživo, tak je ohrozená aj tradičná forma dobrovoľníctva. Dobrovoľníctvo je aktivita, ktorú dobrovoľníci vykonávajú osobne(Lachance, 2020).

V dôsledku pandémie je jedným z trendov súčasného dobrovoľníctva – *virtuálne dobrovoľníctvo*. Organizácie musia preniesť svoje stretnutia do virtuálneho priestoru alebo v tých najhorších prípadoch, obmedziť svoju činnosť úplne. Od vzniku World Wide Web sa virtuálne dobrovoľníctvo objavilo ako variácia na tradičné osobné dobrovoľníctvo(Liu a kol., 2016). Inak ho môžeme nazývať, aj ako „online“ dobrovoľníctvo. V dnešnej dobe viac mužov, ako žien, participuje vo virtuálnom dobrovoľníctve. Výskum ukázal, že virtuálne dobrovoľníctvo je populárnejšie medzi mladými ľuďmi vo veku 20 až 30 rokov, ľuďmi, ktorí sú vzdelaní (napr. po stredoškolskom vzdelávaní), ale aj nezamestnanými(Murray, Harrison, 2005).

Prečo je dôležité, aby bolo virtuálne dobrovoľníctvo zahrnuté do činnosti dobrovoľníckych organizácií?

- Internet ako nástroj, kde sa ľudia môžu dozvedieť o dobrovoľníckych príležitostiach.
- Participácia a inklúzia hendikepovaných a znevýhodnených ľudí dobrovoľníkov.
- Aktivity vo virtuálnom dobrovoľníctve sú ekonomicky a finančne menej náročné.
- Rozšírenie za hranicu štátov sveta.
- Flexibilita organizácií a dobrovoľníkov medzi organizáciami a projektami.

(Mračková, 2007)

Ciele práce a metodika

Niekoľko krát sme v práci spomenuli, že prínos a vplyv dobrovoľníkov je ťažko merateľný, pretože dáta sú nekompletné a to najmä v krajinách subsaharskej Afriky. V bakalárskej práci sme sa preto rozhodli zistiť, či z existujúcich údajov môžeme povedať, či dobrovoľníci a organizácie majú pozitívny vplyv na projekty a programy so zameraním na Keňu. Prácu sme rozhodli zúžiť na Kenskú republiku a sústrediť na ňu najmä 3. kapitolu.

Na základe preskúmania zdrojov sme sformulovali výskumné, ktoré nás sprevádzali pri písaní práce. Prvou výskumnou otázkou bolo zistiť, **aký konkrétny vplyv majú dobrovoľníci a rozvojové organizácie na projekty a programy v jednotlivých kenských komunitách**. Druhá výskumná otázka znela: **Ako sa mení Keňa vo vybraných ekonomicko-sociálnych faktoroch vďaka dobrovoľníkom, dobrovoľníckym a rozvojovým organizáciám?**

Pri analýze, deskripcii a dokazovaní sme čerpali najmä zo zahraničných zdrojov, odborných článkov, publikácií, výskumov. Dôležitým zdrojom boli publikácie OSN a publikácie priamo zo štatistických a národných inštitúcií Kene.

Najdôležitejšími metódami, ktoré sme použili bola analýza a deskripčia už vzniknutých prieskumov a dokumentov. V prvej kapitole je ponúknutý teoretický a všeobecný prehľad o problematike medzinárodného dobrovoľníctva, o aktuálnych trendoch a stručná definícia pojmu dobrovoľníctva. Primárnymi prameňmi, ktoré sme pri spracovaní sú publikácie rôznych autorov, ktoré svoje skúmanie smerujú na problematiku dobrovoľníctva.

V druhej kapitole sme naše smerovanie sústreďovali na zúženie problematiky. Dobrovoľníctvo je široký pojem a preto v 2.kapitole sme sa zamerali na krátku deskripciu hlavného dokumentu, ktorým je Agenda 2030. V kontexte s touto kapitolou, sme čerpali najmä z hlavného dokumentu *Agenda 2030 pre udržateľný rozvoj*, a taktiež z iných dokumentov OSN, ktoré súvisia s implementáciou Agendy 2030. V 2.kapitole je v súvislosti s Agendou 2030 opísaná aj zmena, ktorá nastala pre sektor dobrovoľníctva.

V tretej kapitole sme sa vzhľadom na limitovaný rozsah práce, sústreďovali na analýzu konkrétnych vplyvov a dopadov dobrovoľníckej činnosti v Keni. Hlavnými prameňmi boli realizované výskumy v oblasti dobrovoľníckeho sektoru v Keni. Snažili sme sa deskripciou popísať pozitívny vplyv a zosumarizovať dáta, ktoré boli kvalitatívneho, ale aj kvantitatívneho charakteru. Pomocou výskumov, sumarizácie, analýzy v závere odpovedáme na vedecké otázky. Z dostupnej literatúry sme najviac čerpali z publikácií OSN, ktoré sú prepojené na Agendu 2030 a taktiež sme čerpali z publikácií UN Volunteers,

ktoré sa zameriavajú na problematiku globálneho dobrovoľníctva. Taktiež sme využívali prieskumy a dokumenty, ktoré priamo publikujú ministerstvá a vlády skúmaných krajín. Boli to národné implementačné dokumenty, dotazníky na tému dobrovoľníctva a prieskumy, uskutočňované vládami štátov. Jedným z autorom, ktorého publikácie boli prínosné a ktorý aktuálne sa sústreďuje na problematiku dobrovoľníctva bol Benjamin Lough, ktorý pôsobil ako profesor na University of Illinois a jeho predmetom skúmania je sociálny rozvoj, dobrovoľníctvo v krajinách Afriky, prevažne Kene. V minulosti pôsobil 8 rokov na univerzite v Johannesburgu, taktiež v UN Volunteers. Prínosnými, boli aj publikácie od rozvojovej novinárky a pedagogičky Boženy Markovič Baluchovej, ktorej činnosť je zameraná na rozvojové témy, rozvojovú žurnalistiku a na problematiku dobrovoľníctva. Momentálne pôsobí na Katedre rozvojových a environmentálnych študií na Univerzite v Olomouci.

2 Medzinárodné dobrovoľníctvo v súvislosti s udržateľným rozvojom

Udržateľný rozvoj. Slovné spojenie, ktoré je v dnešnej spoločnosti skloňované a používané viac, ako kedykoľvek v minulosti? Prečo je to tak? Prečo je udržateľný rozvoj dôležitý pre dnešnú spoločnosť? Ako môže udržateľný rozvoj kooperovať s medzinárodným dobrovoľníctvom? Prispieva vôbec medzinárodné dobrovoľníctvo k cieľom udržateľného rozvoja? Už bolo napísaných mnoho definícií, ktoré sa snažia vymedziť pojem udržateľný rozvoj. Môžeme povedať, že ak by sme ich všetky spojili dohromady, ani tak, by sa nám nepodarilo vymedziť a pomenovať všetko, čo udržateľný rozvoj znamená a vymedzuje. V roku 1987 zasadala Svetová komisia OSN v Štokholme s názvom „Naša spoločná budúcnosť“. Jej výsledkom bola Brundtlandová správa, v ktorej sa uvádza, že udržateľný rozvoj má uspokojovať potreby súčasnej generácie, ale zároveň, nezhoršovať budúcnosť a uspokojenie potrieb budúcich generácií(Brundtland,1987).

V minulosti sa udržateľný rozvoj spájal najmä s environmentálnou politikou a so životným prostredím(Emas, 2015). Dnes môžeme hovoriť o udržateľnom rozvoji v súvislosti s mnohými oblasťami života, ako napríklad hospodárstvo, životné prostredie, vzdelávanie, sociálne záujmy, ekonomika, turizmus, dobrovoľníctvo, zdravie, poľnohospodárstvo. Ciele udržateľného rozvoja sú aplikovateľné, takmer na každú oblasť nášho života. Hlavným cieľom udržateľného rozvoja je síce dosiahnutie stability, najmä v oblasti hospodárstva a životného prostredia, ale na to, aby sa tento cieľ dosiahol je potrebná integrácia všetkých sociálnych, hospodárskych a environmentálnych záujmov, ktoré sa dotýkajú už spomenutých oblastí života(Emas, 2015).

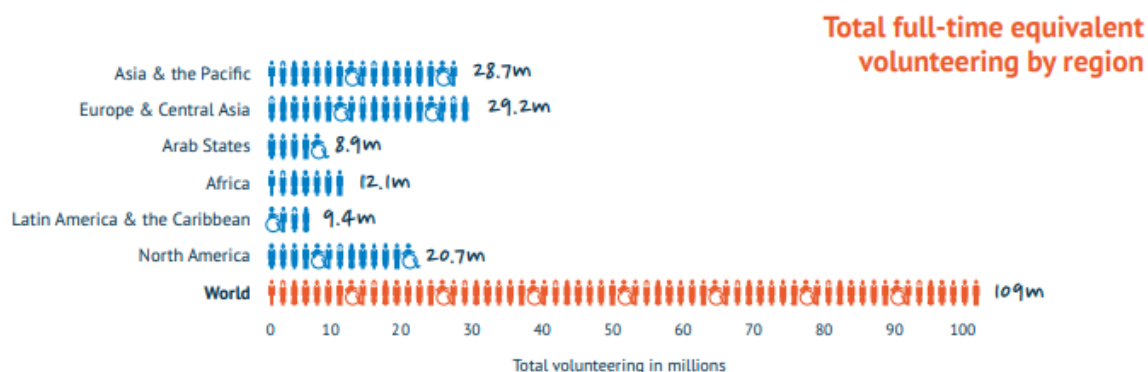
Dobrovoľníctvo má významnú úlohu v približovaní sa k cieľom udržateľného rozvoj, pretože sa zameriava a prispieva k riešeniu mnohých globálnych problémov v oblasti vzdelávania, ekonomiky, environmentalistiky a sociálnych problémov(Cho, Bonn, Han, 2018). Aby sa tieto ciele mohli plniť nielen v teoretickej rovine, tak v roku 2015 vznikla *Agenda 2030 pre udržateľný rozvoj*.

V nasledujúcich kapitolách sa prenesieme viac z teórie do praxe a zameriame sa na krátke definovanie tohto obsiahleho dokumentu, na implementáciu Agendy 2030 vo vybraných dobrovoľníckych projektoch. Ak sa pozrieme na aktuálne výzvy organizácií, ktoré vysielajú dobrovoľníkov alebo finančne podporujú rozvojové projekty, zistíme, že takmer všetky projekty súvisia aspoň s jedným z bodov Agendy 2030. Projekty sú zamerané

na sektor vodného hospodárstva, budovania infraštruktúry, vzdelávania detí a dospelých, rovností príležitostí, klimatického zlepšenia podmienok, ochrany životného prostredia, rozvoja poľnohospodárstva, zdravotníctva, udržateľného podnikania a života v komunitách. Dobrovoľníctvo, ako činnosť a dobrovoľníci z celého sveta sú dôležitým prvkom na implementáciu novej Agendy. Dobrovoľníci, ktorí participujú na projektoch sú ľudia rôzneho veku a pochádzajú z rôznych krajín. Môžu byť vyslaní organizáciou, alebo činnosť dobrovoľníka môžu vykonávať aj neformálne, bez pomoci vysielajúcej organizácie. Približne 70% celosvetovej dobrovoľníckej činnosti prebieha a 30% prebieha formálne cez neziskové organizácie resp. rôzne asociácie (UNV, 2018a).

Grafika zobrazuje ekvivalent dobrovoľníkov na plný úväzok v jednotlivých regiónoch, od takmer 29 miliónov v Ázii a Tichomorí po približne 9 miliónov v arabských štátoch, Latinskej Amerike a Karibiku.

Obrázok 1 Ekvivalent dobrovoľníkov na plný úväzok v jednotlivých regiónoch



Zdroj: UNV, 2018a

2.1 Dobrovoľníctvo v 21.storočí

Dobrovoľníci ľudia inak v 21.storočí? Aké faktory to spôsobujú? Tieto otázky sú veľmi dôležité pre fungovanie a vývin dobrovoľníctva v budúcnosti, ale aj v súčasnosti. Máme veľmi veľa možností, kde môžeme ísť, čo môžeme robiť. Žijeme v dobe, kedy sa do popredia dostáva individualizmus, zameranie sa na jednotlivca. Želáme si a chceme si splniť naše sny a túžby. Chceme cestovať, mať dostatočné množstvo finančných prostriedkov na dobrý život, dobré pracovné miesto, ale aj čas na oddych. Vyzerá to tak, že na to, aby sme sa zapojili do nezištnej služby, bez finančného odmenenia, nám neostal čas. Je to však naozaj tak? Je dobrovoľníkov stále menej, alebo dobrovoľníkov stále pribúda a vôľa zapájať sa do

medzinárodného dobrovoľníctva narastá? Je dobrovoľnícky produkt to, čo si v 21.storočí chceme „kúpiť“?

Aby medzinárodné dobrovoľníctvo prosperovalo aj v dnešnej dobe, čelí rôznym výzvam v sociálnej, ekonomickej, politickej oblasti. Podľa Evansa a Saxtona to záleží najmä od toho, čo urobia a aké postupy zvolia dobrovoľnícke organizácie. V predchádzajúcej kapitole a jej podkapitolách sme si uviedli trendy, ktoré formujú a budú formovať oblasť medzinárodného dobrovoľníctva. S nimi je spojená aj perspektíva a plán dobrovoľníckych národných a medzinárodných organizácií, ktoré sa zapájajú do diania v hostiteľských krajinách a vysielajú svojich dobrovoľníkov. Tak isto, ako vláda formuje hospodársku alebo environmentálnu politiku, tak aj dobrovoľnícke organizácie by sa mali aktívne a vedome podieľať na formovaní dobrovoľníckej značky. Pri kúpe produktu sa rozhodujeme na základe rôznych preferencií. Cena, kvalita, recenzie, reklama. Produkt si vďaka recenzii a reklame vytvorí imidž, ktorý ovplyvňuje rozhodovanie kupujúceho. Prvou výzvou pre oblasť dobrovoľníctva je obnovenie jeho imidžu. Organizácie, potencionálni dobrovoľníci, alebo už zapojení dobrovoľníci tvrdia, že dobrovoľníctvo potrebuje novú značku, ktorá bude priťahovať mladých ľudí od 16 do 25 rokov. Rob Jacson(2013) vo svojej štúdií zistil, že už samotné slovo „dobrovoľníctvo“ odrádza mladých ľudí v tomto veku. Dobrovoľníctvo by malo osloviť aj generáciu odchádzajúcu do dôchodku, ktorá hľadá možnosti, ako byť spoločensky angažovaní a naplnení. Taktiež, dobrovoľnícky sektor by mal odrážať dynamiku a rozmanitosť spoločnosti. V dnešnej dobe plnej možností, sa dobrovoľnícke organizácie nemôžu sústrediť, len na jednu oblasť alebo cieľovú skupinu, ak chcú prispievať k blahu svetového spoločenstva. Vytváranie rozmanitého a dynamického dobrovoľníctva je úlohou samotných organizácií v spolupráci s národnými vládami, inými národnými alebo medzinárodnými organizáciami. „Manažéri dobrovoľníkov sa musia pozerieť ďalej ako len na svoje vlastné programy, rozvíjať povedomie, že sú súčasťou väčšieho celku a prevziať určitú zodpovednosť za to, ako svet vníma dobrovoľníctvo." (Linda Graff, Linda Graff Associates)

Existujú dôkazy, ktoré hovoria o tom, že dobrovoľníctvo sa mení v súvislosti s aktuálnymi problémami doby. Tento fakt, vieme potvrdiť aj na základe toho, že v Agende 2030 sú uvedené problémy 21.storočia a autori dokumentu zdôrazňujú potrebu dobrovoľníkov, ktorí sú podľa nich nevyhnutnou súčasťou a pomocou pri napĺňaní jednotlivých bodov. Správa o stave svetového dobrovoľníctva za rok 2018 tiež zdôraznila úlohu dobrovoľníkov v napĺňaní aktuálnych problémov(UNV, 2018b).

V čom však spočíva prínos dobrovoľníctva k rozvoju, napríklad v prípade SDGs(ciele udržateľného rozvoja)? Klimatická kríza, prírodné katastrofy, humanitárne krízy, spoločenské a vzdelanostné nerovnosti inšpirujú dobrovoľnícku činnosť. Napríklad, dobrovoľnícke skupiny sú častokrát prvými, ktoré stoja pri pomoci po prírodných katastrofách. Príkladom je situácia, ktorá vznikla v Nepále po zemetrasení v roku 2015, kedy sa takéto neformálne skupiny navzájom o seba starali a podporovali, pričom jednotlivci boli ako prví, uvedení do skupiny záchranárov(UNV, 2018b). Internet je jedným z faktorov, prečo sa dobrovoľníctvo mení. Napríklad okolo 12 000 jednotlivcov zo 187 krajín sa každý rok dobrovoľne prihlási online prostredníctvom online dobrovoľníckej platformy UNV. Valné zhromaždenie OSN v roku 2018 vydalo dokument „o Dobrovoľníctve do roku 2030 Agenda pre udržateľný rozvoj“ pre vlády, aby oživil postavenie dobrovoľníctva v rámci národných a medzinárodných akčných plánov na dosiahnutie cieľov udržateľného rozvoja (SDG).

Dobrovoľníctvo dnes ovplyvňujú kultúrne hodnoty, ale aj hodnoty jednotlivých komunít. Viac uznávané sa stáva spontánne a neformálne, čiže neorganizované, nemanažované dobrovoľníctvo. V 21. storočí sa už vo väčšej miere kladie dôraz na výskum príspevku dobrovoľníctva pre spoločnosť. UN Volunteers dnes ponúka najviac publikácií a štúdií, ktoré súvisia s medzinárodným dobrovoľníctvom a udržateľným rozvojom, s ktorými budeme pracovať v nasledujúcich častiach práce.

2.2 Agenda 2030 a jej hlavné ciele

Prečo je pre našu prácu a pochopenie medzinárodného dobrovoľníctva dôležitý práve dokument s názvom „Agenda 2030“? V roku 2020 sa na Globálnom technickom stretnutí o prehodnotení dobrovoľníctva pre Agendu 2030 konala špeciálna diskusia, na ktorej sa diskutovalo o tom, či sú ľudské zdroje a dobrovoľnícka činnosť využívané na podporu a urýchlenie udržateľného rozvoja(Adam, 2020). Reaguje dobrovoľnícka činnosť na súčasné výzvy a situáciu vo svete? Celým názvom ***Transforming our world: The 2030 Agenda for sustainable development***(UN General Assembly , 2015). Agenda 2030 pre udržateľný rozvoj vznikla ako akčný plán, pre ľudí , planétu a prosperitu (UN General Assembly , 2015). V roku 2015 všetky členské štáty OSN prijali Agendu 2030 a stali sa zainteresovanými stranami, ktorých úlohou je implementovať tento plán. Cieľom Agendy udržateľného rozvoja je riešiť niekoľko trvalých výziev vrátane chudoby, hladu, zdravia, vzdelávania, rodovej nerovnosti, vody, hygieny a energie, životného prostredia a sociálnej spravodlivosti

do roku 2030. Hlavnou súčasťou Agendy 2030 je 17 cieľov udržateľného rozvoja a ich 169 súvisiacich úloh v piatich základných oblastiach: ľudia, planéta, prosperita, mier a partnerstvo. V angličtine môžeme na označenie cieľov udržateľného rozvoja používať skratku SDGs – Sustainable development goals. 169 čiastkových cieľov slúži na lepšie porozumenie, špecializáciu a organizáciu v rôznych oblastiach. Víziou je skončiť s chudobou a hladom vo všetkých podobách, zabezpečiť, aby ľudia mohli dôstojne, rovnocenne a v zdravom prostredí rozvíjať svoje schopnosti a zručnosti. Implementáciu Agendy 2030 a sústredením sa na jej ciele by sme mali chrániť planétu pred znehodnotením, zamerať sa viac na udržateľné hospodárstvo a obnoviteľné prírodné zdroje a zmeny v oblasti klímy. V oblasti mieru je víziou spomínaného dokumentu podporovať mierové spoločenstvá. „Bez mieru nemôže existovať udržateľný rozvoj a bez udržateľného rozvoja, nie je mier.“(UN General Assembly , 2015)

2.3 Príspevok medzinárodného dobrovoľníctva k napĺňaniu Agendy 2030

Dobrovoľnícka činnosť na celom svete spája veľa ľudí a záujmov. Či už ide o sociálnu, ekonomickú, environmentálnu, hospodársku, športovú a rozvojovú oblasť. Prvý krát v roku 1994 sa v Organizácii pre hospodársku spoluprácu a rozvoj začal klásť dôraz na implementáciu rozvojových cieľov a väčšie zapojenie verejnosti a jej mienky do rastu efektívnej a kvalitnej rozvojovej spolupráce. Postupne sa začala rozvíjať perspektíva stratégie Miléniových rozvojových cieľov (MDGs). Veľkým míľnikom v tejto implementácii sa stala práve Agenda 2030 pre udržateľný rozvoj , ktorú schválila Organizácia spojených národov v roku 2015.

Dobrovoľníci , projekty a programy organizácií môžu konkrétne prispievať svojou činnosťou k napĺňaniu Agendy 2030 v oblasti vzdelávania (cieľ č.4), čistá voda hygiena (cieľ č. 6), obnoviteľné zdroje energie (cieľ č.7), udržateľné ekosystémy (ciele č.13, č.14, č.15), zdravie (cieľ č.3). V súčasnosti sa prostredníctvom dobrovoľníckych organizuje množstvo projektov, ktoré čiastočne prispievajú k naplneniu cieľov Agendy 2030 pre udržateľný rozvoj. Jednou z organizácií, ktorá s partnerskými organizáciami podporuje a v spolupráci a SlovakAid vysiela do projektov dobrovoľníkov, je **eRko- Hnutie kresťanských spoločenstiev detí**, ktorá už 27 rokov organizuje kolednícku zbierku s názvom **Dobrá Novina** a vďaka nej a vyzbieraným finančným darom pôsobí svojou činnosťou v krajinách subsaharskej Afriky. Dobrá novina aktuálne podporuje projekty v Keni, Južnom Sudáne, Etiópii a Ugande. V tejto časti, by sme vám však radi aspoň trochu priblížili

a poukázali na to, ako sa projekty podieľajú na plnení cieľov udržateľného rozvoja, ktoré sú zadefinované v Agende 2030. „Budovanie kapacít v oblasti práce s deťmi so špeciálnymi potrebami“. Takto znie názov prvého projektu, ktoré Dobrá Novina finančne podporuje. V roku 2020 Dobrá novina prispela sumou 35 540 eur. Tento projekt je zameraný na školenia pre tých, ktorí pracujú s deťmi, učiteľov a rodičov. Svoju činnosť a výučbu vykonávajú tvorivo, napríklad organizovaním rôznych módnych prehliadok, športových aktivít, písaním kníh. Druhým projektom v oblasti zdravia je „Centrum pre deti s postihnutím Songa Mbele na Masamo“. Dobrá novina vyčlenila v roku 2020 sumu 37 000 eur na jeho podporu. Dobrovoľníci a pracovníci v centre sa venujú deťom, ktoré sú fyzicky a mentálne postihnuté, najmä formou fyzioterapie a pravidelných návštev rodín.

V roku 2015 Dobrovoľnícka služba v zámorí a Inštitút rozvojových štúdií uskutočnili dvojročný projekt participatívneho výskumu v Keni, Mozambiku, Nepále a na Filipínach. Cieľom bolo zistiť prínos a posúdiť zmenu, ktorá sa udiala, alebo neudiala vďaka dobrovoľníkom. Napríklad Mozambiku sa v rokoch 2004 až 2008 počet pacientov s AIDS, ktorí dostávajú domácu starostlivosť poskytovanú dobrovoľníkmi a zdravotnými aktivistami, zvýšil zo 17 790 na 99 122. Anonymný respondent z personálu jednej z nemocníc, nachádzajúcich sa v Mozambiku uviedol: „Ľudia v nemocnici by to mali bez nich ťažké, pretože aktivisti (dobrovoľníci) sú spojivom. Mobilizujú ľudí, aby sa dostali do nemocnice, pretože sestry z kapacitných dôvodov, nie sú schopné ísť do komunity.“ V Nepále Národná rozvojová dobrovoľnícka služba (NDVS) mobilizuje „technických“ dobrovoľníkov – v zdravotníctve, poľnohospodárskom rozvoji alebo inžinierstve. Úlohou dobrovoľníkov v týchto sektoroch, je podpora domácich pracovníkov, ktorí nemajú skúsenosti s otvaraním nových pracovných, zdravotných a vzdelávacích stredísk. Udržateľnosť týchto projektov má veľkú pravdepodobnosť, pretože dobrovoľníci zaškolia domácich pracovníkov a aj dobrovoľníkov, ktorí môžu naďalej projekt rozvíjať a môžu prijímať nových pracovníkov a vytvárať tak pracovné pozície a aj väčšie kapacity. Jedným z najdôležitejších faktorov pre udržateľnosť projektov a samostatnosti komunít, stredísk, inštitúcií v hostiteľských krajinách sú vzťahy a budovanie vzťahov medzi dobrovoľníkmi a domácimi obyvateľmi. Zmena závisí aj od vzťahov a výskum posilnil myšlienku, že zmena a udržateľnosť je jednoduchšia, ak sú ľudia medzi sebou spojení vzťahovými väzbami. Príkladom môže byť dobrovoľník, ktorý pôsobí vo vzdelávacích projektoch. Asi každý z nás má osobnú skúsenosť toho, že stretol vyučujúceho, s ktorým mal dobrý a osobnejší vzťah. Učenie išlo ľahšie, nálada v triede bola príjemnejšia a dosahované výsledky tiež. Tento faktor je dôležitý pre udržateľnosť a prosperitu inštitúcií a jednotlivcov. Deti sa v škole cítia

dobro, čo je ich motiváciou prichádzať pravidelne. Pacienti sa lekárov neobávajú a zdravotná starostlivosť je pravidelnejšia.

V otázke mieru(cieľ č.16) a chápania rozličných kultúr zohráva budovanie vzťahov, vďaka dobrovoľníkom dôležitú úlohu. Skupina komunitných zdravotných dobrovoľníkov zapojených do výskumu v Mozambiku vysvetlila, ako budovanie vzťahov s miestnymi riadiacimi štruktúrami pomohlo uľahčiť ich prácu: „Pomôže nám to získať viac zdrojov, nielen finančných, ale aj ľudských, ľudia nám budú ochotnejší pomôcť v praktickej rovine.“ Aby bolo dobrovoľníctvo udržateľné, sú dôležité nie len finančné prostriedky, ale najmä ľudia. Dobrovoľníci majú vplyv na udržateľnosť, pretože vďaka nim sa niektoré projekty stále rozvíjajú a komunity sa stávajú udržateľnými a samostatnými.

Musíme konštatovať, že dôkazy o prínose dobrovoľníctva sú slabé a nekompletné, ale práve v našej záverečnej práci sa budeme snažiť poukázať, aj pomocou tretej kapitoly, aký dopad majú projekty a programy, na ktorých participujú dobrovoľníci zo zahraničia.

2.4 Národný dobrovoľnícky program SR a ODA SR

Na Slovensku je práve Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie Slovenskej republiky gestorom pre realizáciu a dodržanie záväzku v kontexte Agendy 2030 na vnútroštátnej úrovni. Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí SR je gestorom pre realizáciu Agendy 2030 na medzinárodnej úrovni. V uznesení vlády SR č. 273/2018 sa nachádza práve šesť hlavných priorít implementácie Agendy 2030, ktoré boli v júni 2018 schválené vládou Slovenskej republiky. Na web stránke SAMRS sa píše, že na Slovensku chýba akreditované vzdelanie na vysokoškolskej úrovni v odbore medzinárodných rozvojových štúdií. V dôsledku tohto, v dobrovoľníckom sektore na Slovensku pôsobí vo väčšej miere len skupina expertov, ktoré majú osobné a praktické skúsenosti v tomto sektore. V roku 2011 vláda Slovenskej republiky prijala **Zákon č. 406/2011 Z.z. o dobrovoľníctve a o zmene a o doplnení niektorých zákonov**. Tento zákon poukázal na dôležitosť, všeobecnú uznávanosť a zviditeľnenie dobrovoľníckej činnosti na Slovensku. Taktiež, sa postupne zlepšila ochrana dobrovoľníkov pri participácii v zahraničných rozvojových projektoch a programoch. Postupne sa zákony, ktoré súvisia s dobrovoľníckou činnosťou a dobrovoľníkmi, rozšírili o **Zákon č. 392/2011 Z.z. o dobrovoľníctve a o zmene a o doplnení niektorých zákonov**. Tento zákon definuje vysielanie dobrovoľníkov, ktoré je súčasťou a formou, ako sa na Slovensku realizuje ODA SR- Oficiálna rozvojová spolupráca Slovenskej republiky. Oficiálna rozvojová spolupráca

SR, pod značkou SlovakAid je súbor aktivít, ktoré realizuje štát a ktoré sú zamerané na podporu rozvojových krajín, ktorých cieľom je smerovať túto pomoc k udržateľnému rozvoju. Je financovaná zo štátnych prostriedkov, ktoré môžu smerovať medzinárodným inštitúciám, ako napríklad OSN, Európska únia, OECD, alebo môžu byť použité priamo na konkrétne projekty a programy vo vybraných krajinách, na princípe bilaterálnej rozvojovej pomoci (Slovak Aid, 2015a). Hlavným koordinátorom ODA SR je MZVEZ SR, ktoré v roku 2003 poskytlo prvý krát pod logom SlovakAid oficiálnu rozvojovú pomoc. Táto iniciatíva súvisela najmä v dôsledku zmien politickej a ekonomickej situácie na Slovensku, no jedným z dôležitých faktorov bol aj vstup a integrácia do dôležitých medzinárodných usporiadaní. Víziou rozvojovej pomoci SlovakAid je predovšetkým pomáhať krajinám, ktoré sa stretávajú s existenčnými a rozvojovými výzvami a ich reálne možnosti nedokážu vymyslieť reálne riešenia na tieto problémy. Bilaterálna alebo multilaterálna spolupráca SlovakAid je financovaná zo štátneho rozpočtu SR, ktorý sa označuje pojmom ODA SR - Official Development Assistance. Do financovania týchto aktivít, sú zapojené aj rôzne súkromné fyzické alebo právnické osoby. Za rok 2021 bolo vyčlenených 8 912 821 €. SlovakAid si v roku 2021 zvolilo programové krajiny, v ktorých podporilo rozvojové projekty. Týmto krajinami boli Keňa, Moldavsko, Gruzínsko, ktoré boli hlavnými programovými krajinami a na rozvojové projekty v týchto krajinách bolo vyčlenených z dotácií až 500 000 € (pozri príloha II).

Ďalej sa financie z ODA SR zamerali na Ukrajinu, krajiny Východnej subsaharskej Afriky (Etiópia, Južný Sudán, Keňa, Rwanda, Tanzánia, Uganda), krajiny Západného Balkánu (Albánsko, Bosna a Hercegovina, Čierna Hora, Kosovo, Severné Macedónsko, Srbsko). Humanitárne projekty boli podporené v Libanone, Iraku a Sýrii a na tieto projekty bolo vyčlenených 1 000 000 €. Slovenská agentúra pre medzinárodnú rozvojovú spoluprácu - SlovakAid v roku 2021 schválila 47 nových dotačných projektov pre 16 krajín. Taktiež, vyčlenila 29 finančných príspevkov do 13 krajín a podporila 15 krajín, kde vyčlenila financie na 79 mikrograntov. V kontexte názvu záverečnej práce, momentálne SlovakAid podporuje 199 projektov v Keni, 26 projektov v Etiópii, 16 projektov v Južnom Sudáne, 2 projekty v Tanzánii, 25 v Ugande (SlovakAid, 2022). V roku 2010 bola v Keni prijatá nová ústava, v ktorej sa nachádza množstvo zmien v politickej, hospodárskej a spoločenskej oblasti života kenských občanov. Kenská republika by mala vyjsť na cestu prosperity a podľa ústavy sa zlepšovať v správe verejných vecí a v ekonomickom a sociálnom rozvoji krajiny (SlovakAid, 2014).

V súvislosti s rozvojovou pomocou je Keňa najdôležitejším rozvojovým partnerom Slovenskej republiky a SlovakAid už od roku 2003 aktívne v Keni pôsobí (SlovakAid, 2021). Potvrďuje nám to aj fakt, že na rozvojové projekty bolo od roku 2003 vynaložených až 13 miliónov eur (SlovakAid, 2021). Oblasť a projekty, ktoré SlovakAid podporuje sa ľahko prepájajú aj s SDGs, ktoré sú vytýčené v Agende 2030, napríklad cieľ 3, cieľ 4, cieľ 13 a cieľ 15. V súvislosti so strategickým plánom bude SR podporovať rozvojové projekty a programy v sektore vzdelávania, zdravia, ochrany životného prostredia, práce a ekonomického rastu, rovnosti príležitostí.

2.5 Vplyv dobrovoľníkov vo vybraných krajinách Východnej Afriky

Oblasť Východnej Afriky sa zvyčajne používa v súvislosti s krajinami, ako je *Tanzánia, Somálsko, Burundi, Rwanda, Uganda a Keňa, Etiópia*(.). Keďže dobrovoľnícky a rozvojový sektor Kene budeme podrobnejšie analyzovať v tretej kapitole, v tejto podkapitole sa v krátkosti, vzhľadom na limitovaný rozsah práce, zameriame na dobrovoľníctvo a rozvojovú pomoc v ostatných štátoch Východnej Afriky.

Uganda je krajinou, ktorá prijala Agendu 2030 pre udržateľný rozvoj a chce ju implementovať najmä v súvislosti s modernizáciou krajiny. Podľa UNV sa Uganda snaží premeniť z roľníckej na modernú a priemyselnú krajinu. V roku 2019 ekonomika Ugandy zaznamenala rast o 3,9%. Rast bol odhadovaný až na 6%, ale znížil sa v dôsledkoch pandémie. Príjem na obyvateľa sa zvýšil z 833 USD v roku 2016 až 2017 na 891 USD v roku 2018 až 2019. V sektore vzdelávania boli zaznamenané zisky, ktoré sa prejavili v zlepšení úrovne gramotnosti a zvýšení počtu zápisov na všetkých úrovniach. Výzvou v kontexte Agendy 2030 je najmä zlepšenie politiky a plánovania pre miestne samosprávy a tým riešiť inkluzívnosť, ktorá je zásadná pre Agendu 2030. Aj vzhľadom na malú rozlohu, krajina je bohatá na dobrovoľnícke programy a projekty. Projekty sa zameriavajú na zvyšovanie povedomia a životnom prostredí, vzdelávanie, práca v detských domovoch, nemocniciach a školách. Práca dobrovoľníkov má pozitívny vplyv na finančný aspekt projektov a komunit, v ktorých sa dobrovoľník nachádza. To znamená, že dobrovoľník vykoná dobrovoľnícku činnosť bez výplaty, čo zníži výdavky organizácie alebo komunity. Prácu, ktorú by vykonali pracovníci na plný úväzok, niekedy znížia dobrovoľníci (FOOTPRINT UGANDA, 2019). Uganda je špecifická tým, že sa v krajine nachádza množstvo detí bez rodičov a na ulici. Podľa UNICEF je v Ugande približne 2,5

milióna sirôt, z ktorých 1,2 milióna je sirotami v dôsledku AIDS. Preto je v Ugande rozbehnutých množstvo projektov, ktoré pomáhajú týmto deťom. Nadácia Love Uganda Foundation v Kalagi, v ktorej pôsobia aj dobrovoľníci zriaďuje domy pre siroty. Dobrovoľník v takomto dome pomáha deťom s domácimi úlohami, doučuje angličtinu a iné predmety, vytára im voľnočasové aktivity, varí s nimi, perie a snaží sa ich motivovať k tomu, aby sa stali samostatnými ľuďmi (Love Uganda, 2019). Aj vďaka dobrovoľníkom, ktorí pôsobia v sociálnom sektore a organizáciám, ktoré pôsobia a prispievajú do sektora vzdelávania sa počet žiakov zvýšil zo 64% na 84% za posledných 20 rokov. Taktiež klesla celková úmrtnosť z 987 na 100 000 živonarodených detí v roku 1990 na 546 v roku 2015 (44,7 %). Uganda realizuje aj dobrovoľnícky program, ktorý je súčasťou národného programu krajiny zameraného na ekologické pracovné miesta a vytváranie zručností v rámci vzdelávania. Ročne má program približne 500 absolventov, ktorí sa po ukončení angažujú v komunitách a práci s mladými ľuďmi a ich cieľom, je zvýšiť zamestnanosť mladých ľudí. Negatívom pre dobrovoľnícky sektor v Ugande je najmä nízka finančná podpora zo strany vlády. Ugandská vláda vyčlenila na podporu činností súvisiacich s dobrovoľníctvom vo roku 2018/2019 600 miliónov šilingov (približne 163 463 USD). Ako uvádza ugandská národná situačná analýza, nepostačuje na zavedenie navrhovaného národného dobrovoľníckeho programu (UN General Assembly, 2019). Na Východe krajiny sú vo veľkej miere podporované poľnohospodárske komunity, pretože až $\frac{3}{4}$ ľudí sa živí, vďaka poľnohospodárstvu. Dobrá Novina spolupracuje s rôznymi spoločenstvami, skupinami žien a pomáha im zakladať svojpomocné skupiny. V princípe ide o to, že ak niekoho z komunity postihnú nečakané udalosti a nebude môcť sa uživiť, tak z našporených peňazí, ktoré si komunita zo svojho podnikania šetrí, dokážu tomuto človeku pomôcť. V komunitách sa organizujú kurzy pre začínajúcich podnikateľov o základnej gramotnosti, cez prieskum trhu a marketing. Obyvatelia navštevujú tieto kurzy a na konci tvoria podnikateľský plán, ktorý Dobrá Novina podporila sumou až do výšky 700€. Dnes spoločne podniká 1 500 žien a 500 mužov v 69 skupinách. 80 % skupín už dokonca dosahuje zisk. 15 farských skupín si otvorilo vlastný účet v banke.

Fotografia 1 Podnikateľ, ktorý podniká vďaka projektu Dobrej Noviny a predáva palacinky obyvateľom z komunity



Zdroj: archív Dobrej Noviny, 2021

V Ugande sa momentálne nachádza aj dobrovoľník, ktorý nám poskytol krátky report z jeho dobrovoľníckej služby:

„Volám sa Jano Jaňák a momentálne ako dobrovoľník organizácie eRko – HKSD s podporou SlovakAid pôsobím v dedinke Kyabakadde, ktorá sa nachádza približne dve hodiny cesty od Kampaly, hlavného mesta Ugandy. Pracujem pre miestnu organizáciu Vision for Empowerment Center and Capacity Building, ktorá sa zameriava na pomoc deťom, mládeži a ženám v rámci viacerých svojich projektov. Najväčšiu časť náplne mojej práce tvorí administratívna činnosť, teda najmä písanie mesačných finančných reportov, štvrťročných a ročných reportov o aktivitách organizácie, ako aj písanie projektových návrhov, ktorými sa uchádzame o finančnú a materiálnu podporu našich projektov od rôznych donorov. Takisto vyučujem informatiku a základy podnikania vrátane finančnej gramotnosti v našom tréningovom centre, čo je niečo ako učňovská škola, kde máme dva odbory, a to stolárstvo a krajčírstvo. Okrem toho organizujeme aj tzv. komunitné tréningy, v rámci ktorých poskytujeme poradenstvo miestnym komunitám na rôzne témy, aktuálne plánovanie rodičovstva a tvorenie úspor. V neposlednom rade robíme aj sociálnu prácu v teréne, poskytujeme školské pomôcky sirotám a deťom z chudobných rodín, prispievame

na ich školské poplatky, poskytujeme materiálnu podporu skupinám mladých ľudí, ktorí si chcú spoločne privyrábať, napr. v kameňolome alebo tvorbou tehál.

Život v Ugande ma učí trpezlivosti, flexibilitu a pomalšiemu spôsobu života s menšou dávkou stresu než som naučený žiť na Slovensku. Je to krajina s 50 odieňmi zelenej, teda veľmi bujnou prírodou s množstvom rôzneho ovocia, zeleniny a iných plodín. Ľudia sa radi veľmi smejú, sú priateľskí a nápomocní.“

Fotografia 2 Hodina informatiky v Ugande, na ktorej vyučuje dobrovoľník Ján



Zdroj: súkromný album dobrovoľníka

Fotografia 3 Vyučovacia hodina v Ugande, na ktorej vyučuje dobrovoľník Ján



Zdroj: súkromný album dobrovoľníka

VSO je medzinárodnou rozvojovou organizáciou, ktorá prostredníctvom dobrovoľníkov bojuje proti chudobe v rozvojových krajinách. Dobrovoľníci vyslaní do **Etiópie** vykonávajú svoju činnosť najmä v zdravotníckych zariadeniach a vzdelávacích inštitúciách, ktoré podporujú inkluzívne vzdelávanie. V roku 2017 a 2018 oslovili viac ako 3 000 odborníkov v oblasti vzdelávania, čo následne ovplyvnilo takmer 23 000 detí. Za posledných šesť rokov v Etiópii zriadili alebo zlepšili 47 jednotiek intenzívnej starostlivosti pre novorodencov, 12 kútikov pre novorodencov a štyri pôrodnické inštitúcie. V roku 2019 pôsobila dobrovoľníčka, ktorú vyslala VSO na jednotke intenzívnej starostlivosti, ktorú zriadila VSO (pozri príloha III, Fotografia 4 a 8). Jej náplňou bolo pomáhať pri školení lokálnych pôrodných asistentiek a zdravotných sestier. Len počas jedného dňa sa im podarilo zachrániť z hniezda záchrany dvoch novorodencov a úspešne odrodiť päť matiek (VSO, 2019a). Prítomnosť dobrovoľníkov, ktorí sú odborníci má veľký vplyv pre komunitu, v ktorej pôsobia. Svojimi poznatkami dokážu naučiť a obohatiť lokálny personál, ktorí sa stáva odbornejším a po ich odchode dokáže lepšie a efektívnejšie vykonávať svoju prácu.

Fotografia 4 Dobrovoľníčka VSO v jednotke intenzívnej starostlivosti pre novorodencov



Zdroj: VSO, 2019a

V súvislosti s cieľom č.14(mier a spravodlivosť) Agendy 2030 sa v Etiópii realizujú projekty v oblasti humanitárnej pomoci pre obyvateľov, ktorých zasiahol vojnový konflikt. Rehoľné sestry zabezpečujú pre viac ako 300 domácností potravinové balíčky, zdravotnú starostlivosť, potreby na bývanie a osobnú hygienu, ako aj prístup k bezpečnej vode. Dobrá Novina prispieva sumou 50-tisíc €(Projekty Dobrá Novina) .

Ani **Rwanda** nie je krajinou, kde by dobrovoľníctvo nemalo svoje miesto. Podľa britského ministerstva, Rwanda po genocíde v roku 1994 bola závislá na medzinárodnej pomoci až vo výške 60%. Dnes je to už len 16%. Za posledných päť rokov VSO zlepšilo kvalitu výučby pre viac ako 2 500 učiteľov a v dôsledku toho viac ako 250 000 detí dosiahlo lepšie študijné výsledky. V oblasti vzdelávania aktuálne pôsobí cez VSO 200 národných a 35 medzinárodných dobrovoľníkov. Prostredníctvom programu **Building Learning Foundations (BLF)**, financovaného z UKAid, spolupracuje so približne 2600 školami a 42 000 učiteľmi, ktorí v priebehu 5 rokov oslovujú približne 4 milióny detí, ktoré úspešne dokončí základné vzdelanie(VSO, 2019b).

Krajiny tohto regiónu patria medzi krajiny, kde pôsobia dobrovoľníci najmä v sektore vzdelávania a zdravotníctva. Musíme však konštatovať, že dáta z týchto oblastí chýbajú a štúdií z týchto oblastí je málo. Existujú aj negatívne stránky a medzery dobrovoľníctva. Aj keď je dobrovoľníctvo v mnohých prípadoch nákladovo efektívne, nie

je bezplatné. Sektor dobrovoľníctva a najmú v rozvojových krajinách si vyžaduje investície, aby sa mohlo rozvíjať. Podľa reportu OSN, ktoré vypracovalo dokument s názvom „Integrácia dobrovoľníctva do programu 2030 v Afrike“ je faktom, že takmer všetky krajiny vo Východnom regióne uviedli malé alebo žiadne rozpočtové prostriedky, ktoré vlády vyčlenili na podporu dobrovoľníckych programov.

3 Prínos dobrovoľníckej činnosti a analýza konkrétnych projektov vo Východnej Afrike, na príklade Kenskej republiky

Správa Universal Values for Global Wellbeing zistila, že mnohí ľudia na celom svete vnímajú dobrovoľníctvo ako cestu k individuálnej a komunitnej prosperite, sociálnemu začleneniu, udržateľnému živobytiu, manažmentu rizika katastrof, prevencii a zotaveniu sa z konfliktov (UNV, 2011). V Biblii je napísané: „Nech každý z vás nehľadá len na svoje záujmy, ale aj na záujmy iných.“ Činnosť dobrovoľníkov, organizácií vysielajúcich dobrovoľníkov, ale aj projekty a programy, ktoré financujú rozvojové organizácie nemajú vplyv len na hostiteľské krajiny, ale aj na domovské krajiny a na osobnostný rast dobrovoľníkov. Vzhľadom na rozsah záverečnej práce sa nemôžeme zameriavať na tento aspekt dobrovoľníctva, ktorý tiež súvisí s dobrovoľníckou činnosťou a jej vplyvu. V nasledujúcich častiach sa pozrieme na prínos dobrovoľníkov v hostiteľských krajinách, vysielajúcich dobrovoľníckych organizácií a v krátkosti tiež na prínos rozvojových organizácií, ktoré nevysielajú dobrovoľníkov, ale poskytujú finančnú pomoc projektom a programom, v ktorých sa vyskytujú aj dobrovoľníci.

3.1 Vízia 2030 Kenskej republiky a národná politika dobrovoľníctva

Podľa OSN sa dnes v Afrike nachádza 54 krajín. Pre kvalitatívnu a kvantitatívnu stránku nie je možné, aby sme sa v kontexte dobrovoľníctva zamerali na všetky krajiny. Ťažiskovou krajinou pre našu prácu je Kénska republika, ktorá je súčasťou východného subregiónu Afriky. Kenya Vision 2030 bola spustená v roku 2008 ako plán rozvoja Kene na obdobie rokov 2008 až 2030. Cieľom vízie je urobiť z Kene „novo industrializovanú krajinu so strednými príjmami, poskytujúcu vysokokvalitný život všetkým svojim občanom do roku 2030“. Súčasťou je tzv. Veľká štvorka, ktorú predstavil Prezident Uhuru Kenyatta. Sú to body, na ktoré sa zameriava vízia Kenskej republiky. Do Veľkej štvorky patrí: potravinová bezpečnosť, dostupné bývanie, výroba a dostupná zdravotná starostlivosť pre všetkých. Momentálne sa krajina nachádza v období plnenia tretieho strednodobého plánu, ktorý bol vypracovaný na roky 2018-2022 (Republic of Kenya, 2015a.). V rámci druhého strednodobého plánu bol Ministerstvom práce, sociálneho zabezpečenia a služieb v spolupráci s inými zainteresovanými stranami vypracovaná „Národná politika

dobrovoľníctva“. Prepojene Vízie Kene 2030, strednodobého plánu a Národnej politiky dobrovoľníctva je veľmi dôležitým, pretože uľahčuje dosiahnutie rozvojových cieľov Agendy 2030. Dobrovoľníctvo nesmierne prispieva k sociálnemu, hospodárskemu a politickému rozvoju(The national volunteerism policy). Táto politika definuje spôsoby, usmernenia a princípy dobrovoľníctva. Tiež poukazuje na problémy dobrovoľníctva a načrtáva politické vyhlásenia a strategické intervencie. Poskytuje tiež inštitucionálny a implementačný rámec.

Hlavným cieľom je usmernenie k efektívnej koordinácii, riadenie a udržiavanie dobrovoľníckej činnosti v Keni. Zaoberá sa súčasnou situáciou dobrovoľníctva v Keni, ktorá stále nie je celoštátne koordinovaná, aj napriek jej veľkosti. Taktiež, poukazuje na rôzne problémy a výzvy, s ktorými sa stretáva dobrovoľnícky sektor v Keni. Veľkým problémom je už spomínaná zlá koordinácia a súčinnosť dobrovoľníckych programov. Existuje mnoho zaangažovaných prístupov a postupov riadenia dobrovoľníkov, ktorými sa riadia dobrovoľnícke organizácie a inštitúcie, čo vedie k úsiliu, ktoré je niekedy neefektívne. K tomu prispieva aj fakt, že v Keni neexistujú legislatívne predpisy a zákony, ktoré by riadili dobrovoľníctvo. Dobrovoľníctvo sa v Keni realizuje formálne aj neformálne. Sektor dobrovoľníctva naďalej rastie s novými trendmi. Medzi takéto sektory patria napríklad, aj vládou iniciované dobrovoľnícke programy. Táto politika preto poskytuje spôsob, prostredníctvom ktorého môže krajina zapojiť dobrovoľníkov, aby optimalizovali svoje zdroje a príležitosti. V Keni je v rámci sociálneho a hospodárskeho sektora zainteresovaných mnoho medzinárodných organizácií a cieľom Národnej politiky je podporovať túto činnosť tak, aby dobrovoľníctvo bolo rozložené do všetkých sektorov. Podľa Národnej politiky dobrovoľníctva by sa malo dodržiavať 5 zásad dobrovoľníctva:

- Rešpektovanie základných ľudských práv a slobôd v zmysle ústavy, právnych predpisov a medzinárodných nástrojov;
- Dobrovoľníctvo sa nevykonáva s očakávaním akéhokoľvek finančného zisku;
- Dobrovoľníci sa zúčastňujú na základe slobodne vyjadreného súhlasu;
- Dobrovoľníctvo nie je náhradou za zamestnanie alebo stáž;
- Dobrovoľníctvo založené na národnom kódexe správania dobrovoľníkov;
- Nábor dobrovoľníkov založený na rovnakých príležitostiach a nediskriminácii.

(REPUBLIC OF KENYAa,2015.)

V Národnej politike sú rozpracované aj výzvy, ktoré sú dôležité pre lepšie riadenie a podporu dobrovoľníctva. Výzvami sú plány, ako napríklad: vypracovanie zákona

o dobrovoľníctve, zriadenie národného sekretariátu a vykonávanie prieskumov vo väčšej miere o prínose dobrovoľníctva, atď. Vláda sa v súvislosti s novým plánom bude snažiť efektívne riadiť a kontrolovať využívanie finančných prostriedkov, aby bolo dobrovoľníctvo udržateľným a efektívnym, čo je kľúčovým pre dosahovanie lepších, stálejších a rozsiahlejších výsledkov.

3.2 Výzvy pre dobrovoľnícku činnosť v Keni

Napriek vysokej koncentrácii dobrovoľníckych projektov a finančných dotácií, Keňa stále čelí problémom. Jedným z nich je aj migrácia z dedín do miest, ktoré nie sú pripravené na množstvo ľudí a v dôsledku urbanizácie vznikajú na predmestiach veľkých miest slumy, v ktorých obyvatelia žijú v katastrofálnych sociálnych a hygienických podmienkach. Rozvojové projekty SR sú zamerané aj na rozvoj týchto oblastí. Príkladom môže byť projekt „*Kitchen equipment for school kitchen*“ v Nairobi, na ktorý poskytla ODA dotáciu vo výške 10 000 €. Cieľom projektu bolo zlepšiť stravovacích podmienok žiakov na ZŠ *St. Philip Neri*. Ďalším príkladom je projekt, na ktorom participuje Dobrá Novina v spolupráci s partnerskou organizáciu SEP- Special Education Professionals, ktorá projekt s názvom „*Budovanie kapacít rodičov, učiteľov a opatrovateľov detí so špeciálnymi potrebami*“ podporila v rokoch 2017-2019 sumou 67 238 €. Tento projekt bol zameraný na zlepšovanie situácie detí s postihnutím, ktoré pochádzajú zo slumov v blízkosti Nairobi. Ďalším fenoménom, s ktorým sa spája aj výzva pre dobrovoľnícke organizácie, ktoré pôsobia na medzinárodnej úrovni je rastúca stredná vrstva obyvateľstva v Keni. V súčasnosti má krajina približne 47,6 miliónov obyvateľov, čo je nárast o 10 miliónov za 10 rokov (Podľa údajov 2019 Kenya Population and Housing Census). Tento ukazovateľ sa spája s rastom ekonomického rozvoja, ale na druhej strane prináša so sebou aj výzvu v súvislosti so zvýšeným dopytom po lepšej infraštruktúre, dôstojnej zdravotnej pomoci, bývaní, vzdelaní, pitnej vode a jedle. Hospodársky rast v roku 2019 dosiahol 5,4 %, vďaka čomu sa Keňa radí medzi najrýchlejšie rastúce ekonomiky subsaharskej Afriky (Podľa údajov Svetovej banky Kenya Economic Update 2020). Silné ekonomické prírastky, dosahované vo väčšine krajín subsaharskej Afriky, sú prevažne extenzívneho charakteru, t. j. silnými prírastkami populácie a nie produktivitou práce, či rastom jej životnej úrovne. Miera nezamestnanosti dosahuje úroveň vyše 10,4 % (Podľa údajov Svetovej banky Kenya Economic Update 2020). Nedostatok pracovných miest akútne pociťuje najmä mladá populácia (SlovakAid, 2021). Keňa čelí výzvam aj v oblasti vodného sektora. Problémy sú spojené so znečistením a degradáciou

vodných zdrojov, nedostatočnou infraštruktúrou a znečistením komunálnych kanalizácií, nedostatočnými kapacitami na skladovanie vody a taktiež komplikovaný a dlhý proces získavania pôdy pre projekty súvisiace s vodou (Republic Of Kenya, 2020).

Dobrovoľnícky sektor v Keni čelí všetkým výzvam, ktoré sú zadefinované v Agende 2030. Zníženie chudoby, nové inovácie, zmena klímy, udržateľné komunity, viac zelene v regiónoch, potravinová bezpečnosť pre všetkých, kvalitné vzdelávanie pre deti aj dospelých, čistá voda pre každého, atď. V nasledujúcej podkapitole sa pozrieme práve na to, či Keňa a dobrovoľnícky sektor pozitívne zlepšujú a prispievajú k napĺňaniu týchto výziev.

3.3 Ako sa Keňa mení aj vďaka dobrovoľníctvu?

Pri písaní práce, sme zistili, že dobrovoľnícka činnosť a jej vplyv, najmä v afrických krajinách, je náročný na meranie. Existujú však záznamy, ktoré nám ponúknu približný obraz o tom, ako kvalitatívne a kvantitatívne prispieva dobrovoľnícka činnosť k zlepšovaniu úrovne života obyvateľov ale aj k celkovej prosperite Kene? Aj keď je to náročné, medzinárodné organizácie nám ponúkajú výkazy, z ktorých môžeme vidieť, ako konkrétne dobrovoľnícka činnosť pozitívne prispieva k rozvoju tejto vybranej krajiny východnej subsaharskej Afriky.

3.3.1 Žiadna chudoba: Ukončiť chudobu všade a vo všetkých jej formách

Na základe Kenya Integrated Household Budget Survey-KIHBS(2021) sa zistilo, že celková národná chudoba klesla oproti roku 2005 približne o 10,5%. Podiel obyvateľov, ktorí žijú pod hranicou chudoby vo vidieckych oblastiach bol v roku 2015 40,1% a v oblastiach v blízkosti miest, to bolo 27,5%, čo je pokles oproti roku 2005 o 1,9%. Podiel v kontexte pohlavia je pomerne rovnomerný, keďže podiel žien tvorí približne 36,2 % a podiel mužov 36,0%. Najviac obyvateľov Kene, ktorí sa nachádzajú pod hranicou chudoby sú deti od 0-17 rokov, potom obyvatelia nad 70 rokov, ktorých v Keni žilo v roku 2015 približne 39,1%. Najmenšiu časť tvoria obyvatelia od 18 do 35 rokov. Prieskum KIHBS ukazuje fakt, že chudoba v Keni rastie s vekom obyvateľstva a platí najmä pre vidiecke oblasti. Chudoba v Keni sa spája najmä s prírodnými a politickými dôvodmi. Extrémne suchá, následne záplavy, epidémie a pandémie, teroristické útoky sú rizikami, ktoré sú zadefinované aj v národnom rozvojovom pláne Kenekej republiky s názvom Vízia 2030. V Keni všetky okresy prijali a implementovali stratégie na znižovanie rizika týchto

katastrof. V súvislosti s Agendou 2030 a prvého cieľu, bolo zadefinovaných niekoľko výziev pre krajinu, ktoré, ak sa na ne krajina zameria a správne implementuje postupy na ich zlepšenie, mala by sa posunúť k dosiahnutiu cieľu. Nedostatočné financovanie poľnohospodárskeho sektora, klesajúca produktivita vo vidieckych oblastiach, vysoká miera nezamestnanosti mladých ľudí, nedostatočný prístup k produktom na trhu, klimatické zmeny. Toto sú výzvy, na ktoré sa krajina zameriava. V zlepšovaní pomáhajú aj dobrovoľníci a organizácie, ktoré podporujú finančne rozvojové projekty, ktoré sú zamerané práve na tieto oblasti. Konkrétny projekt v tejto oblasti podporuje aj eRko-HKSD, vďaka koledníckej zbierke Dobrá Novina. Miestom projektu je Samburu, kde sa nachádzajú komunitné záhrady a pracujú tam rehoľníci misionárov už dlhé roky. V každom projekte sa nachádza skupina ľudí, ktorí absolvujú školenie a tréning v organickom poľnohospodárstve na modelovej farme 3000 priateľov Nairobi a následne získané vedomosti používajú na svojich lokálnych komunitných miestach a tým predchádzajú potravinovej nestabilite, ale zlepšujú aj klimatické podmienky vo svojej oblasti, kde sa takéto záhrady nachádzajú. Okrem toho, podporila tento projekt Dobrá novina sumou 13 050€. V tomto projekte pôsobila aj jedna dobrovoľníčka, ktorú Dobrá Novina vyslala do projektu v roku 2021(Projekty Dobrá Novina) a ktorá nám poskytla krátky a aktuálny report z projektu, v ktorom sa nachádza teraz.

„Volám sa Jarka. Náplňou mojej práce v prvom projekte, s názvom „**3000 friends farm**“. Tento názov vznikol vďaka tomu, že pozemok, na ktorom sa nachádza farma, kúpilo tisíc priateľov, ktorí sa poskladali na jeho kúpu. Na farme pestujú rôzne plodiny a farma je určená pre Samburu obyvateľov, väčšinou ženy a dievčatá, ktoré chodia na farmu na tréningy niekoľko krát do roka. To znamená, že sa chodia učiť do ideálnych podmienok, ako sa pestuje. Majú rôzne teoretické a praktické hodiny. Potom s nadobudnutými vedomosťami idú domov, kde majú svoje vlastné záhrady a plodiny. Následne potom sa chodí kontrolovať, ako pokračujú vo svojich komunitách a domovoch.

Mojou úlohou v tomto projekte bolo pomáhať na organickej farme, napríklad vytváranie kompostu, stavba hotelov pre hmyz. V tomto projekte, taktiež pôsobil jeden vyštudovaný odborník, s ktorým som spolupracovala pri týchto aktivitách.

Potom som sa presunula na jednu z troch misií v oblasti Samburu. Tu už sa orientujem na prácu s deťmi, ktorá ma veľmi baví. Niekedy pomáham aj v záhradách, kde sadíme stromy, alebo tekvice. Počas prázdnin sme sa deťom snažili vytvoriť program, aby svoj čas trávil zmysluplne. Hravou formou sme sa spolu učili angličtinu, pretože v tomto

región je to výzva a je pre nich veľmi potrebné, aby vedeli po anglicky. Potom sme vyrábali rôzne plagáty, trávili čas pri rôznych kreatívnych aktivitách. Popri týchto aktivitách som pomáhala pri malovaní steny, výrobe rôznych tabuliek do záhrady a postupne sme si to tam skrášľovali.

Momentálne sa nachádzam na druhej misii v Barsaloi. Od 25.4.2022 sa začal pre školákov školský rok, kde učím 5-6 ročné deti, ktoré nevedia po anglicky. V tejto škole majú len jedného učiteľa a teraz už aj mňa.“

3.3.2 Kvalita zdravia a života: Zabezpečiť zdravý život a podporovať blahobyt pre všetkých a v každom veku.

Podľa údajov z roku 2014 až 362 zo 100 000 tehotných žien umieralo na následky zlej starostlivosti počas tehotenstva alebo po pôrode. Štatistiky naznačujú, že v roku 2011 sa zúčastnilo na predpôrodných návštevách u lekára 44,3 % matiek. Avšak, v roku 2019 bol zaznamenaný pozitívny nárast, keďže v tomto roku aspoň jednu návštevu u lekára absolvovalo až 66,6% matiek. To, že dobrovoľníci prispievajú svojou prítomnosťou aj v medicínskych projektoch ako lekári a zdravotníci svedčí fakt, že v roku 2018 sa pri pôrodoch zúčastnilo 70,2 % kvalifikovaného personálu, čo oproti roku 2014 je nárast o 8,8% .

Ďalším problém, ktorý sa usilujú riešiť aj medzinárodné dobrovoľnícke organizácie je vysoký miera výskytu HIV. Organizácie vysielajú dobrovoľníkov do projektov, ktoré sa spájajú s osvetou alebo liečbou tohto ochorenia. V štúdii (Otiso a kol., 2017), v ktorej boli vykonané rozhovory s dobrovoľníkmi, výsledky ukazujú, že dobrovoľníci zvyčajne navštevujú domácnosti, hovoria o prevencii a ochrane proti ochoreniam. Tiež sa zameriavajú na prepojenie pozitívne testovaných so zdravotnými centrami. Pri tomto bode musíme konštatovať, že premenlivosť úspešnosti je premenlivá a štatistiky uvádzajú, že v roku 2017 miera výskytu poklesla z 1,4 osoby na 1000 neinfikovaných občanov na 1,3 osoby. Ale následne sa v roku 2018 opäť zvýšila na číslo z roku 2016.

3.3.3 Kvalitné vzdelanie : Zabezpečiť inkluzívne , spravodlivé a kvalitné vzdelávanie a podporovať celoživotné vzdelávacie príležitosti.

Projekty v oblasti vzdelávania sú taktiež jedným z mnohých zameraní dobrovoľníckych organizácií. V roku 2020 bolo otvorených 32 437 základných

vzdelávacích inštitúcií a, čo je oproti roku 2013 nárast o viac ako 15% (Statista, 2022a). Musíme však konštatovať, že číslo dosiahlo svoje maximum v roku 2018, kedy bolo otvorených až 37 910 inštitúcií základného vzdelávania. Miera ukončenia základnej školy sa v roku 2019 zvýšila z 84% na 85,4% aj napriek miernemu poklesu vzdelávacích inštitúcií v roku 2019 (Republic of Kenya, 2020). Percento stredných vzdelávacích inštitúcií od roku 2013 výrazne vzrástlo a v Keni v roku 2020 bolo v prevádzke 10 413 stredných vzdelávacích inštitúcií (Statista, 2022b). Miera ukončenia na strednej škole bola v roku 2019 65,4 percenta (Republic of Kenya). Vďaka SlovakAid bolo v rokoch 2014 až 2019 realizovaných 18 projektov v oblasti vzdelávania. Projekty boli zamerané na zvýšenie kapacity učiteľov a zručností študentov.

Projekty boli realizované a zamerané na výstavbu a rekonštrukciu škôl a iných vzdelávacích zariadení. Aktivity sa sústredili aj na zlepšenie kvality vzdelávania na všetkých úrovniach a programy boli spojené najmä s praktickou činnosťou a viac ako 7000 absolventov malo možnosť získať nové skúsenosti a kontakty. Vzdelávanie sa podarilo pomocou projektov a aktivít zlepšiť aj v oblasti inklúzie hendikepovaných študentov. Celkovo projekty SlovakAid zameraných na vzdelávanie tvorili 69% z celkového počtu projektov v danom období. Hlavným cieľom projektov vo vzdelávacom sektore je zvýšenie konkurencieschopnosti a uplatnenie na pracovnom trhu mladých ľudí a taktiež zníženie nezamestnanosti.

3.3.4 Čistá voda a hygiena: Zabezpečiť dostupnosť a udržateľný manažment vody a sanitárnych opatrení všetkých

V porovnaní s rokom 2016, kedy malo prístup k pitnej vode len 65,7% obyvateľov, dnes prístup k pitnej vode má 82,5%, čo je nárast o takmer 20%. Podiel domácností s bezpečne riadenými sanitačnými službami vzrástol zo 65,7% v roku 2016 na 68% v roku 2017 a 82,5 % v roku 2019. Taktiež, podiel jednotlivcov s bezpečne riadenými sanitačnými službami vzrástol z 59,3% v roku 2016 na 81,5 % v roku 2019 (Republic of Kenya, 2020). Úspech a percentuálny nárast sa uskutočnil aj vďaka projektom dobrovoľníckych organizácií, ktorých úlohou bolo zabezpečiť prístup k čistej a pitnej vode a taktiež rozširovanie zásobovania v mestských a vidieckych oblastiach (SD UN documents). Jedným z projektov podporila aj Dobrá Novina, ktorá získala financie z koledníckej zbierky Dobrá Novina v spolupráci s medzinárodnými dobrovoľníckymi organizáciami DKA Rakúsko a HORIZONT3000. V projekte s názvom „Vodný projekt Turkana“ pôsobia vodné tímy,

kde pracujú aj dobrovoľníci z lokálnych komunít a dedín, ktorých úlohou je oprava ručných a solárnych čerpadiel v oblasti Turkany. V roku 2021 bolo opravených 420 takýchto zariadení a zabezpečená pitná voda pre tisícky zvierat a ľudí. Dobrá Novina tento projekt pokračuje podporovať aj v roku 2022 a vyčlenila naň 55 800€(Projekty Dobrá Novina). Projekt taktiež získal podporu z UNESCO a SlovakAid. V rámci tohto projektu bol zorganizovaný seminár o vode, sanitácii a hygiene, kde sa zúčastnilo 50 detí a 4 dospelí, taktiež školenie na zvýšenie povedomia o dobrých praktikách v starostlivosti o vodné zdroje na úrovni dedín, kde sa zúčastnilo 38 členov vodných komisií a miestni lídri zo 16 dedín(pozri príloha III, Fotografia 7).Týmto spôsobom, by sa mala zabezpečiť udržateľnosť projektu do budúcnosti. Projekt stále prebieha, ale výsledkom tohto projektu je priamy príspevok k SDG 6, „Zabezpečiť dostupnosť a trvalo udržateľné hospodárenie s vodou a sanitáciou pre všetkých“ a nepriamo k cieľu č.1- ukončenie chudoby, 2- k dosiahnutiu potravinovej bezpečnosti, 3- k zabezpečeniu zdravého života, 4- k inkluzívnemu vzdelávaniu, 7- o udržateľnej energii, 13- o boji proti zmene klímy a 15- o udržaní biodiverzity.

3.3.5 Dôstojná práca a ekonomický rast : Podporovať trvalý, inkluzívny a trvalo udržateľný ekonomický rast, plnú a produktívnu zamestnanosť a riadnu prácu pre všetkých.

Kancelária, prípadne dôstojné miesto na prácu doma. Počítač, tablet, pracovný mobil a služobné auto. Dobrý kolektív, príjemné pracovné prostredie v spoločnosti a platové podmienky, ktoré umožnia si kúpiť základné potraviny a produkty na život. Môžeme konštatovať, že ak sa povie dôstojná práca, prídu nám na rozum práve tieto asociácie. A čo v prípade, ak sa hovorí o nedôstojnej práci? Keňa je jednou z tých krajín, kde pracovné podmienky, môžeme ešte stále považovať vo väčšine prípadov za nedôstojné. Nedôstojná práca je spojená s ekonomickou situáciou v krajine, so zlou finančnou situáciou v rodine. Deti sú nútené pracovať z rôznych dôvod, napríklad ako finančné problémy v rodine, neistota kvôli chorobám, nedostatočná sociálna ochrana, obmedzený prístup k vzdelaniu a technológiám, nedostatočný legislatívny systém v krajine. Údaje Kenského národného štatistického úradu ukazujú, že 8,5 percenta detí, čiže 1,3 milióna, je zapojených do detskej práce. Až 30% detí pracuje v krajoch, kde je veľmi sucho. Chlapci sú posielaní, aby pásli stádo dobytky alebo zbierali piesok, a dievčatá sa vydávajú v skorom veku a venujú sa

domácim prácam. V apríli 2020 KNBS oznámilo, že od začiatku pandémie prišlo v Keni o prácu približne 1,72 milióna ľudí. S týmto výrazným výpadkom príjmu sa môže rastúci počet rodín uchýliť k tomu, že svoje deti posielajú do práce(Chibebe, 2021).

Agenda 2030 v bode číslo 8 vyzýva všetky krajiny, aby „zabezpečili zákaz a odstránenie najhorších foriem detskej práce a do roku 2025 detskú prácu ukončili vo všetkých jej podobách“. Nová ústava Kene z roku 2010 pozitívne doplnila ústavu a chráni každé dieťa pred nedôstojnými podmienkami, násilím, zneužívaním a zanedbávaním. Taktiež, prijala a ratifikovala Dohovor OSN o právach dieťaťa a Dohovor MOP o minimálnom veku zamestnania a najhorších formách detskej práce. Avšak, aj napriek týmto opatreniam musíme konštatovať, že pokrok sa za posledných 20 rokov prvý krát zastavil. Výzva ILO a UNICEF smeruje aj k dobrovoľníkom a všetkým organizáciám, ktoré podporujú rozvojové projekty alebo vysielajú dobrovoľníkov do Kene, presnejšie do programov smerovaných k zlepšeniu pracovných podmienok a ekonomickej situácii v Keni. Aby sme dokázali zlepšiť podmienky v krajine, projekty je potrebné zameriavať na vzdelanie, sociálnu ochranu, podporu práce pre dospelých a rodičov, zmiernenie diskriminácie, rozvoj poľnohospodárstva, infraštruktúry a živobytia.

Organizácie vysielajúce a podporujúce rozvojové projekty v rámci tohto bodu, reagujú na požiadavky. Jedným z hlavných cieľov SlovakAid v Keni je podpora tvorby pracovných miest prostredníctvom udržateľného ekonomického rozvoja. Slovenská republika iniciovala v roku 2017 projekt, kde sa spojili krajiny Vyšehradskej štvorky na podporu až 15 000 malých farmárov, ktorí pestujú tradičné plodiny v pobrežných častiach Kene.

3.3.6 Udržateľné mestá a komunity: Premeniť mestá a ľudské obydliá na inkluzívne, bezpečné, odolné a udržateľné

V dôsledku masovej urbanizácie a 3,9% ročnej miere rastu populácie je tento cieľ Agendy 2030 veľkou výzvou pre Kenú republiku. Trend urbanizácie každým rokom pribúda a stále viac obyvateľov vidieckych oblastí sa sťahuje do miest a prímestských oblastí. V Nairobi sa nachádza viac ako 100 oblastí slumov. Sú to rozľahlé a zanedbané oblasti. Podiel mestského obyvateľstva žijúceho v slumoch, neformálnych osadách alebo v nevyhovujúcom bývaní predstavoval v roku 2019 7,9 % v porovnaní so 7 % v roku 2015. Nairobi vytvorilo mnoho silných a efektívnych iniciatív vedených komunitou, ktoré uspeli pri plánovaní a implementácii vlastných iniciatív na zlepšenie komunity, a efektívne

spolupracovali s miestnou samosprávou na spoločných projektoch modernizácie. Dobrovoľnícke organizácie a vysielaní dobrovoľníci sa tiež podieľajú na rozvoji a zlepšení situácie v slumoch. Musíme byť realistickí a povedať, že slumy nezmiznú z jedného roka na rok. Preto sa mnohé projekty zameriavajú na aspoň malé zlepšenie kvality života jednotlivcov alebo menších skupín ľudí. V slumoch Majengo a Mzambarauni, sa vďaka projektu „*Participatory Slum Upgrading Project*“ a komunitnej organizácie Shining Hope for Communities, ktorej členmi sú dobrovoľníci, podarilo chodiť od dverí k dverám a zvyšovať povedomie o ochorení. Okrem iného rozdávali dezinfekčné prostriedky a mydlo na ruky, pričom vysvetľovala dôležitosť správneho umývania rúk, nosenia rúška, dodržiavania sociálnej vzdialenosti, ak je to možné, a včasného rozpoznania príznakov COVID-19. Bolo vyškolených 210 dobrovoľníkov a zriadilo sa 20 staníc na umývanie rúk. Vďaka financovaniu z organizácií a vďaka dobrovoľníkom bolo možné rozdistribúovať rúška, poskytovať lekársku pomoc, zriadiť stanice na umývanie rúk a taktiež zriadiť núdzové linky (Karisa, 2021). Druhým z projektov, ktorý pomáha naplneniu tohto cieľa je projekt Dobrej Noviny, ktorá v júli 2018 vyslala dvoch dobrovoľníkov do projektu „*Rehabilitačné centrum Nový život Mwangaza*“. Centrum sa venuje chlapcom, ktorí žijú na uliciach alebo v slumoch. Ročne majú približne 65 takýchto mladých chlapcov a mužov, ktorí sú v centre 6 mesiacov. Úlohou dobrovoľníka je výučba anglického jazyka, informatiky, neformálne trávenie času s chlapcami pri futbale, modlitbe, varení. V roku 2022 pokračuje podpora tohto projektu a príspevok Dobrej noviny predstavuje 25 000€.

Fotografia 5 a 6 Dobrovoľník Dobrej Noviny v rehabilitačnom centre pre chlapcov zo slumov





Zdroj: súkromný album dobrovoľníka

3.4 Realizované výskumy o prínose dobrovoľníckej činnosti a ich výsledky

V roku 2011 bola vypracovaná Príručka o meraní dobrovoľníckej práce, ktorú vydala International Labor Organization (ďalej len „ILO“), pretože údaje o dobrovoľníctve sú neefektívne a nedostatočne preskúvané. Po zverejnení príručky, mnohé krajiny a ich národné štatistické úrady začali venovať väčšiu pozornosť meraniu dobrovoľníckej činnosti. V praktickom používaní príručky sa zistilo, že sa musia vykonať určité zmeny, ktoré by zabezpečili zlepšenie merania. ILO s program Dobrovoľníci OSN začali a iniciovali projekt, ktorého cieľom bolo aktualizovať príručky a formy jednotlivých potencionálnych meraní, ktorých cieľom je odmeranie kvalitatívnych alebo kvantitatívnych prínosov dobrovoľníckej činnosti v jednotlivých regiónoch.

V roku 2021 bola vydaná aktualizovaná verzia príručky s názvom *„Meranie dobrovoľníckej práce príručka: Návod na implementáciu odporúčaní ILO doplnkového modulu o dobrovoľníckej práci v národných prieskumov pracovných síl“* (ILO, 2021). Aj keď dáta o meraní dobrovoľníckej činnosti sú často krát nekompletné a nie úplne presné, tak štatistiky o dobrovoľníckej činnosti sú veľmi dôležité pri dokazovaní prínosu dobrovoľníkov. Na základe 37 skúmaných krajín sa odhaduje, že približne 140 miliónov ľudí sa v jednom roku zapojí do dobrovoľníckej činnosti. Inými slovami, títo dobrovoľníci predstavujú ekvivalent 20,8 milióna pracovných miest na plný úväzok (vrátane 44%

neziskovej pracovnej sily) a prispievajú 400 miliónmi USD do celosvetovej ekonomiky(ILO,2018). Môžeme teda povedať, že dobrovoľníci majú vplyv na ekonomickú sféru krajín. Prínos môžeme zaznamenať aj v sociálnej oblasti. Ako informoval UNV o dobrovoľníctve v Nairobi dobrovoľníci UNV pracujú spolu s obyvateľmi slumov, aby zlepšili ich schopnosť organizovať sa, aby mohli lepšie zastupovať svoje záujmy vo vzťahu k miestnym orgánom, a mobilizovať základné služby vedené dobrovoľníkmi v rámci osád. Výsledky národného prieskumu dobrovoľníctva realizovaného v Keni ukázali, že dobrovoľníci prispievajú v oblasti budovania sebavedomého a demokratického štátu. Uvádzajú, že dobrovoľníctvo bolo zdrojom dobrej atmosféry a nádeje pre občanov.

Dobrovoľníctvo tiež prispieva k poskytovaniu a zlepšovaniu vzdelávania. Baker a kolektív(2000) ukázali, že dobrovoľníci môžu mať priamy vplyv na študentov ako napr. pomôcť im naučiť sa čítať. Vďaka dobrovoľníkom sa realizujú vzdelávacie programy, ktoré pozitívny vplyv na zlepšenie dochádzky študentov. Výsledky jedného prieskumu základnej gramotnosti žiakov vo veku 10 až 11 rokov ukazujú, že prítomnosť dobrovoľníkov pomohla zvýšiť akademický výkon u približne 60% zúčastnených. Výsledky „*For At-risk Youth program*“ z roku 2010 hovoria, že dobrovoľníci mali pozitívny prínos aj medzi mládežou, ktorá dosahovala lepšie výsledky v škole a obmedzili konzumáciu alkoholu a drog(Abugre, Debrah, 2019). Dobrovoľníkmi, ktorí pôsobia v projektoch a majú prínos či už v ekonomickej alebo sociálnej oblasti, nie sú len dobrovoľníci z európskeho, amerického, austrálskeho alebo ázijskeho kontinentu, ale priamo aj africkí dobrovoľníci. Títo dobrovoľníci vykonávajú svoju činnosť vo svojej krajine, ale aj cestujú a stávajú sa medzinárodnými dobrovoľníkmi. Približne jeden zo štyroch Afričanov tvrdí, že je buď vodcom alebo aktívnym členom dobrovoľníckeho združenia. V Keni až približne polovica občanov uvádza aktívne členstvo v dobrovoľníckej organizácii(Kuonqui, 2020). V roku 2016 sa uskutočnil výskum(Gichuki, 2017), ktorý zahŕňal celú oblasť Kene. Cieľom bolo zistiť počet dobrovoľníkov, ktorí sú zapojení v komunite alebo dobrovoľníckej organizácii. Výsledky ukázali, že v Keni sa do dobrovoľníckej činnosti, zapája 13 950 631 občanov, ktorí sú v miere 6,33% súčasťou aj medzinárodných projektov. 7 730 045 z nich boli muži a 6 220 586 žien. Najviac dobrovoľníkov, až 39, 59% bolo vo veku 25 až 35 rokov a až 77,91 % tvorili zosobášení dobrovoľníci. 45,5 % dobrovoľníkov pôsobilo v sfére komunitného rozvoja, 9,2 % v službe mládeži, 8,9% v službe ženám, 8,4% v sektore vzdelávania, 6,4 % v sektore životného prostredia a zmeny klímy a tiež v službe osobám so zdravotným postihnutím. 6,1% pôsobilo v sektore zdravia a 5,3% dobrovoľníkov sa venovalo službe deťom. Najviac dobrovoľníkov slúžilo v charitatívnych organizáciách, vládnych

organizáciách, neziskových organizáciách a v náboženských organizáciách. Až 44,30 % dobrovoľníkov uvádza, že svoju činnosť vykonávajú viac ako 10 rokov. Aj organizácie zapájajúce dobrovoľníkov dostali otázku, či pracujú v partnerstve s inými organizáciami. Až 72,41% dobrovoľníkov zapojených organizácií povedalo, že áno mali partnerstvá s inými miestnymi organizáciami, pričom 27,59% ich uviedlo že ich partnermi sú aj medzinárodné organizácie. Dôležitá bola aj otázka, prečo sa obyvatelia Keny zapájajú do dobrovoľníckej činnosti, keď často krát sú práve oni tí, ktorým slúžia dobrovoľníci. 37,83% dobrovoľníkov uviedlo, že sa dobrovoľne prihlásili, aby získali kariérne prepojenia, 32,08 % sa zapája, pretože boli nadšení pre veci, ktoré sa dejú v komunitných službách, 15,71% uviedlo, že sa dobrovoľne prihlásili k budovaniu sietí, 7,96% uviedlo, že sa prihlásili k získaniu štipendií. 6,42 % uviedlo, že sa hlásia z náboženských dôvodov. Výsledkom bolo, že dobrovoľníci naozaj dosiahli a získali užitočné informácie. Uvidelo to až 80,55% opýtaných. 81% uviedlo, že cítia, boli užitočným prínosom pre spoločnosť. 78% sa naučilo vďaka dobrovoľníctvu novým zručnostiam. 66% dobrovoľníkov povedalo, že im skúsenosť dobrovoľníka pomohla v kariérnom postupe a 65 % si vďaka dobrovoľníctvu vytvorila a nadviazala nové kontakty. Podľa prieskumu, medzinárodné porovnania dobrovoľníctva sú náročné vzhľadom kultúrne rozdiely a spôsoby, akým je dobrovoľníctvo definované a ako sa zbierajú údaje. Avšak, miera dobrovoľníkov medzi dospelou kenskou populáciou (51,08%) je porovnateľná s Austráliou (34%), Írskom (37%), Holandskom (37%), Spojeným kráľovstvom (29 %), USA (45%), Kanadou (42%) a Novým Zélandom (40%). Dobrovoľníci v Keni prispievajú v priemere 669 630 288 hodinami ročne, čo sa premieta do príspevku k ekonomike 236 277 890 000 kenských šilingov, čo predstavuje príspevok vo výške 3,66% HDP.

V rozhovore, ktorý sa nachádza vo výskume (Caprara a kol., 2017) kenský dobrovoľník, ktorý pôsobil v medzinárodnom programe, pri návrate z Tanzánie uviedol, že vďaka dobrovoľníctvu pochopíte, že aj ostatní ľudia majú právo žiť svoj vlastný spôsob života tak, ako považujú za potrebné. Tento fakt je veľmi cenný pre rozvoj komunit v Keni. Je to pozitívny výsledok pre rozvoj regionálnej identity. Okrem toho, výmenné programy podnecujú vznik nových koncepcií služby v regiónoch. Niektorí dobrovoľníci majú vplyv na vedenie komunit. Napríklad v kenských dedinách starší dedinčania, ktorí dobrovoľne pracujú vo verejnej správe, neraz reprezentujú obavy a záujmy členov komunity, ale tiež pomáhajú komunite uľahčovať vládne programy. Výskum zistil, že členovia komunity, majú často vyššie očakávania od dedinčanov z dedín a komunit, ktorí sa dobrovoľne zapájajú do práce na úradoch, administratívnych a politických pozíciách, ako od volených a platených

úradníkov(Mutua and Kiruhi, 2021, s. 7). Niekedy sa však stáva, že dobrovoľníci nedostávajú priestor. Môže to byť následok zlej regionálnej a verejnej politiky, neefektívnej koordinácie a mnohých iných faktorov. Príkladom môže byť výskum, ktorý sa uskutočnil v slumoch Korogocho v Keni, kde činnosť dobrovoľníkov bola obmedzená, pretože miestne inštitúcie mali už vopred stanovené ciele a postupy a nemali v pláne zahrnutých dobrovoľníkov(Lewis, 2015).

Správa OSN o stave svetového dobrovoľníctva spustená v Keni(UNV, 2022b) odhaľuje, že spolupráca medzi dobrovoľníkmi a vládami pomáha budovať spoločné rozhodovanie. Napriek sociálno-ekonomickým dopadom pandémie celosvetový záujem o dobrovoľníctvo neochabuje a dobrovoľníctvo v komunitách pretrváva, napriek obmedzenej mobilite a zdrojom(UNV, 2022b).

Záver

Pozrieť sa na fotky z Afriky, najmä z krajín Východnej a subsaharskej Afriky znamená vidieť veci, ktoré by sme v 21. storočí nečakali. Deti, ktoré zomierajú od hladu a smädu. Deti, ťažko pracujúce od veku, kedy začínajú chodiť. Mladí, závislí na lepidlách a rôznych iných drogách. Dospelí, ktorí nemajú ako zabezpečiť svoje rodiny a pracujú v katastrofálnych podmienkach, ak majú to šťastie, že prácu majú. Vojny, migranti, obrovské suchá a epidémie. Toto všetko je možné vidieť hneď, ak si do prehliadača zadáme slovo „Afrika“. A my sme sa rozhodli, že ideme dokázať a komplexne poukázať na to, aký pozitívny vplyv, má dobrovoľníctvo. Má vôbec pozitívny vplyv? Zlepšujú sa podmienky pre život vďaka dobrovoľníkom a organizáciám pôsobiacich v rozvojom a dobrovoľníckom sektore?

Aký konkrétny vplyv majú dobrovoľníci a rozvojové organizácie na projekty a programy v jednotlivých kenských komunitách? Po napísaní práce a najmä vďaka tretej kapitole, vieme odpovedať na našu prvú výskumnú otázku. Na základe analýzy výskumov, osobných skúseností dobrovoľníkov sa realizujú vzdelávacie programy, ktoré pozitívny vplyv na zlepšenie dochádzky študentov. Výsledky jedného prieskumu, ktorý sme analyzovali v tretej kapitole vyplýva, že prítomnosť dobrovoľníkov pomohla zvýšiť akademický výkon u približne 60% zúčastnených. V oblasti vodného sektora bolo v oblasti Turkany opravených 420 vodných zariadení a zabezpečená pitná voda pre tisícky zvierat a ľudí z priľahlých komunít. Vďaka dobrovoľníkom zo Slovenska, ktorí boli vyslaní do rehabilitačného centra pre chlapcov v Keni, sa približne 30 chlapcov dokázalo naučiť a zlepšiť anglický jazyk, počítačové zručnosti a svoj čas trávil pri spoločných športových a iných aktivitách. Vďaka centru nemuseli žiť na ulici v katastrofálnych podmienkach. V Ugande sa vďaka rozvojovým organizáciám a dobrovoľníkom v spolupráci s vládnymi inštitúciami podarilo zvýšiť počet žiakov primárneho vzdelávania zo 64% na 84% za posledných 20 rokov. Taktiež klesla celková úmrtnosť z 987 na 100 000 živonarodených detí v roku 1990 na 546 v roku 2015 (44,7 %).

A ako sa mení Keňa vo vybraných ekonomicko-sociálnych faktoroch vďaka dobrovoľníkom, dobrovoľníckym a rozvojovým organizáciám? Významný vplyv môžeme vidieť najmä voči jednotlivcom, menším komunitám a skupinám ľudí v danom projekte. Presvedčili sme sa, že pre dobrovoľnícku činnosť a to, aby projekty a programy boli udržateľné a komunity si v budúcnosti vedeli pomôcť samy, bez pomoci dobrovoľníkov sú dôležité vzťahy. Preto sa dobrovoľnícka činnosť nemôže sústreďovať na obrovské skupiny ľudí, ale na konkrétne malé projekty, ktoré sme zhrnuli v našej práci. Keď sa tieto

malé úspechy v projektoch spoja, vidíme, že aj na krajinu ako celok, to má pozitívny dopad. Dokázali sme to v prípade s Keňou, kde sme pomocou vybraných udržateľných cieľov poukázali na pozitívnu zmenu v tejto krajine, vďaka dobrovoľníckym organizáciám, ich činnosti a dobrovoľníkom. Podľa štatistík sa zvýšila zdravotná starostlivosť a počet ľudí navštevujúcich lekárov vzrástol. V štúdií (Otiso a kol., 2017), v ktorej boli vykonané rozhovory s dobrovoľníkmi, výsledky ukazujú, že dobrovoľníci zvyčajne navštevujú domácnosti, hovoria o prevencii a ochrane proti ochoreniam. Vďaka osvete dobrovoľníkov a tiež kvalifikovaným dobrovoľníkom sa podarilo zvýšiť počet lekárskeho prehliadok od roku 2011 o takmer 20%.

Aj vďaka realizovaným projektom a rôznym workshopom, na ktorých sa podieľali dobrovoľníci vzrástol počet ľudí, ktorí majú prístup k pitnej vode od roku 2016 takmer o 20%, čo je naozaj veľmi dobrý výsledok za posledných 5 rokov.

Veľmi dôležitým sektorom pre udržateľnosť a rozvoj komunit v afrických krajinách je sektor vzdelávania. Ak obyvatelia budú vzdelaní, budú vedieť mnoho činností robiť sami, budú vedieť aplikovať kritické myslenie, komunikovať so zahraničím a vytvárať si potrebné kontakty. Ich úroveň života sa môže vďaka vzdelaniu zvýšiť. V roku 2020 bolo otvorených 32 437 základných vzdelávacích inštitúcií a, čo je oproti roku 2013 nárast o viac ako 15 % (Statista, 2022a). V práci sme pomocou štatistických údajov uviedli, že miera ukončenia základnej a strednej úrovne vzdelania sa každým rokom zvyšuje, aj keď vidíme aj pokles vzdelávacích inštitúcií v niektorých oblastiach. Je to najmä v dôsledku pandémie, ktorú spôsobilo ochorenie Covid-19.

Dobrovoľníci sa zameriavajú taktiež na sektor poľnohospodárstva, ktorý je veľmi potrebný pre udržateľnosť komunit. Dobrovoľníci pôsobia v rôznych komunitných záhradách a farmách, kde vznikajú zelené plochy, pomáhajúce klimatickým podmienkam a poľnohospodárom. Vzhľadom na možnosti a rozmanitosť záujmov ľudí po celom svete, dobrovoľníci sú zaangažovaní v projektoch, ktoré sú smerované na dosiahnutie každého z cieľov Agendy 2030.

Po analýze výskumov a štúdií môžeme konštatovať, že činnosť dobrovoľníkov je dôležitá pre rozvoj a udržateľnosť komunit. Dáta o prínose dobrovoľníkov nie sú ucelené a existuje veľa medzier a nevyskúmaných oblastí v dobrovoľníckom sektore, pretože dobrovoľníci prispievajú k rozvoju nie len svojou fyzickou činnosťou, ale aj vzťahmi, ktoré do svojej dobrovoľníckej činnosti vkladajú. Na základe týchto vzťahov sa veľa krát projekty hýbu správnym smerom a ľudia majú motiváciu zlepšovať svoj život a život v komunitách.

Hlavnou myšlienkou tejto práce, ktorú by si po prečítaní čitateľ mohol vziať, je aj povzbudenie do dobrovoľníckej činnosti, či už v rámci našej krajiny alebo aj v zahraničí. Potrebu a dopady dobrovoľníckej činnosti nemusíme dokazovať len na príklade afrických rozvojových krajín. Významnú úlohu zohrávajú aj dnes na hraniciach s Ukrajinou. Prvými organizátormi, ktorí začali organizovať, prijímať a poskytovali základné služby pre vojnových utečencov z Ukrajiny boli práve okolité farnosti, zložené z dobrovoľníkov. Dobrovoľníci zohrávajú významnú úlohu v rôznych úlohách. Sú to ľudia, ktorí poskytujú jedlo, prekladateľské služby, zdravotnú starostlivosť, psychologickú pomoc. Animátori, ktorí sa venujú deťom, dobrovoľníci, hľadajúci ubytovanie a odvozy pre utečencov. Za posledné dva mesiace podľa Ministerstva vnútra SR, ktoré každý deň na svojej Facebookovej stránke vydáva krátke reporty o počtoch dobrovoľníkov a iných pracovníkov na hraniciach, prešlo cez 3 hlavné hraničné prechody 360 498 osôb. V úplných začiatkoch prichádzalo denne približne 12-15 tisíc utečencov, ktorí sa stretávali s približne 450 dobrovoľníkmi na hraničných prechodoch. Dobrovoľníci slúžili bez prestávky, v niekoľkých zmenách. 25. apríla sa na hraniciach nachádzalo približne 152 dobrovoľníkov. 24. apríla to bolo približne 137 dobrovoľníkov. 7. apríla slúžilo na hranici 216 dobrovoľníkov a aj vďaka nim úspešne prešlo hraničným prechodom 2 628 ľudí.

Z osobnej skúsenosti vieme povedať, že dobrovoľníctvo je aktivita, ktorá naplňuje srdcia nie len tým, ktorým slúžime ale aj nám samým. Je to služba, ktorá nám otvára mnoho nových dverí a kontaktov, o ktorých by sa nám niekedy, ani len nesnívalo. Dokážeme objaviť svoje silné stránky, no aj naše limity. Dobrovoľníci pomáhajú aj tam, kde sa to najmenej očakáva, no je to veľmi potrebné. Dobrovoľníci sú pre to v dnešnej dobe nenahraditeľní, či už pre domovské ale najmä pre hostiteľské krajiny. Na forme nezáleží. Záleží na tom, aby sme darovali kúsok seba v službe druhým, ktoré nám zväčša prinesie oveľa viac, ako my odovzdáme.

ZOZNAM POUŽITEJ LITERATÚRY

1. ABURGE, J., DEBRAH, Y. 2019. *Assessing the impact of cross-cultural communication competence on expatriate business operations in multinational corporations of a Sub-Saharan African context*. Dostupné na: https://www.researchgate.net/publication/332192110_Assessing_the_impact_of_cross-cultural_communication_competence_on_expatriate_business_operations_in_multinational_corporations_of_a_Sub-Saharan_African_context
2. ADAM, O.: *Why we must reimagine volunteering for the 2030 Agenda*. 2020. Dostupné na: <https://www.unv.org/Success-stories/why-we-must-reimagine-volunteering-2030-agenda>
3. ADELMAN, C., SCHWARTZ, B., & RISKIN, E. (2016). *2016 index of global philanthropy and remittances*. Washington D.C.: The Center for Global Prosperity (CGP) at the Hudson Institute. [cit. 2021-10-28] Dostupné na: <http://gpr.hudson.org/files/publications/IndexGlobalPhilanthropy2007.pdf>.
4. AKED, J. (2015). *What's different about how volunteers work? Relationship building for wellbeing and change*. IDS Bulletin, 46(5), 29-42.
5. ALŽBETA MRAČKOVÁ, 2007: Dobrovoľníctvo cez internet alebo ako spolu zotrieme hranice. Dostupné na: <https://old2.dobrovolnictvo.sk/?node=82&id=19>
6. ANGELA, E. P., ALLUM, C., BESWICK, D., & LOUGH, B. J. (2020). *Volunteering and the sustainable development goals: An opportunity to move beyond boundaries*. *Voluntary Sector Review*, 11(2), 251-260. doi: <http://dx.doi.org/10.1332/204080520X15884252988018>
7. BAKER A KOL. 2000. *When less can be more: a two-year longitudinal evaluation of volunteer tutoring requiring minimal training*. Dostupné na internete: <http://ccss.jhu.edu/research-projects/vmp/>
8. BRUNDTLAND, G.H.: *Our Common Future: Report of the World Commission on Environment and Development*. Geneva, 1987. Dostupné na: <http://www.un-documents.net/ocf-ov.htm>
9. CAPRARA, D., MATI, J. M., OBADARE, E., & Perold, H. (2016). *Volunteering and civic service in three African regions*. [cit. 2021-10-28] Dostupné na: <https://www.brookings.edu/wp-content/uploads/2016/06/06-volunteering-africa-caprara.pdf>

10. CAPRARA, D a kol., 2017. *Volunteering and civic service in three african regions*. Dostupné na: https://www.academia.edu/27051281/Volunteering_and_Civic_Service_in_Three_African_Regions?email_work_card=reading-history
11. DEVEREUX, P. et al., 2017: *Volunteering and the UN Sustainable Development Goals: Finding common ground between national and international volunteering agendas?*, *Third Sector Review*. s. 209-234. [cit. 2021-10-24] Dostupné na internete: <https://espace.curtin.edu.au/handle/20.500.11937/53998>
12. DOBRÍKOVÁ, P., RADKOVÁ, L. 2005. *Dobrovoľníci v starostlivosti o ťažko chorých a zomierajúcich v hospicoch i v nemocniciach*. Trnava : Spolok svätého Vojtecha, 2005. ISBN 80- 7162-581-7, s. 253-267.
13. EMAS,R.: *Brief for GSDR 2015 The Concept of Sustainable Development: Definition and Defining Principles*,2015: Florida International University. Dostupné na: file:///C:/Users/Vlado/Downloads/2015_SD_concept_definiton_rev.pdf
14. FOOTPRINT UGANDA, 2019.: *Impact of volunteerism in Uganda to the community*. Dostupné na internete: <https://www.volunteeringinuganda.org/impact-of-volunteerism-in-uganda-to-the-community/>
15. GICHUKI, T A KOL., 2017. *Measuring the contribution of volunteer work on kenya's gross domestic product*. Dostupné na: <https://iave.org/iavewp/wp-content/uploads/2017/07/Report-Measuring-Contribution-of-Volunteer-Work-rev-1.pdf>
16. HAWKINS, A., VERSTEGE, E. a FLOOD, T., 2013: *Volunteering for international development – approaches and impact*. AusAID, Office of Development Effectiveness. Dostupné na internete: http://www.ode.dfat.gov.au/current_work/documents/literature-review.pdf
17. HENDL, J. 2005: *Kvalitativní výzkum*. Praha: Portál, 2005. 408s. ISBN 807-36-7040-2
18. HOWARD, J., & BURNS, D. (2015). *Volunteering for development within the new ecosystem of international development*. IDS Bulletin, 46(5), 5 -16. [cit. 2021-10-28] Dostupné na internete: <https://doi.org/10.1111/1759-5436.12171>
19. HOWARD, J., & BURNS, D. (2015). *Volunteering for development within the new ecosystem of international development*. IDS Bulletin, 46(5), 5-16.
20. <https://www.unicef.org/kenya/stories/lets-end-child-labour-kenya>
21. HUDECOVÁ, A, BROZMANOVÁ GREGOROVÁ,A. *Sociálna Práca S Rodinou*. 2. dopl. vyd. Banská Bystrica: Univerzita Mateja Bela, Pedagogická fakulta, 2009.ISBN 9788080838454

22. CHIBEBE, 2021. *Let's end child labour in Kenya*. Dostupné na:
23. ILO, 2021. *Volunteer work measurement guide*. ISBN: 978-92-2-034771-3 Dostupné na:
https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---dgreports/--stat/documents/publication/wcms_789950.pdf
24. ILO, 2018. Volunteer Measurement Project (2008-2018). Dostupné na:
<http://ccss.jhu.edu/research-projects/vmp/> "Čtvrtletní výzkum čtení 35,4 (2000): 494-519.
25. JACSON, R.: Understanding and engaging 21st century volunteers. 2013: Coin Street Neighbourhood Centre. Dostupné na: <https://www.tcv.org.uk/wp-content/uploads/2015/02/rob-jackson-seminar-slides.pdf>
26. KARISA, CH.D., 2021. *Being prepared in times of crisis: how volunteers are fighting Covid-19 pandemic in Kenya's urban slums*. Dostupné na:
<http://resp.llas.ac.cn/C666/handle/2XK7JSWQ/319663>
27. Kenya Economic Update, 2020. Dostupné na:
<https://www.worldbank.org/en/country/kenya/publication/kenya-economic-update-kenya>
28. KENYA NATIONAL BUREAU OF STATISTICS, 2021.: *Kenya Integrated Household Budget Survey*. Dostupné na: file:///C:/Users/Vlado/Downloads/ddi-documentation-english-13.pdf
29. KENYA POPULATION AND HOUSING CENSUS, 2019. Dostupné na:
<https://housingfinanceafrica.org/documents/2019-kenya-population-and-housing-census-reports/>
30. Kenya Vision 2030, 2007. Dostupné na: <https://nairobi.aics.gov.it/wp-content/uploads/2019/01/Kenya-Vision-2030.pdf>
31. KUONQUI, CH. 2020. *Measuring the Economic and Social Contributions of Volunteering*. Dostupné na: https://knowledge.unv.org/system/files/2021-01/Anthology_final.pdf
32. LEWIS, S., 2015: *Learning from Communities: The Local Dynamics of Formal and Informal Volunteering in Korogocho, Kenya*. IDS Bulletin, vol. 46, No. 5, pp. 69–82
33. LOUGH, B., 2008: *Impacts of International Volunteering and Service*. St. Louis, Washington University. Dostupné na internete:
http://www.unitech.org/12archiv/archiv09_study/Wirkung/Impacts-of-International-Volunteering-andServiceLough.pdf
34. LOUGH, B.J. a TIESSEN, R. *How do international volunteering characteristics influence outcomes? Perspectives from partner organizations*, VOLUNTAS:

- International Journal of Voluntary and Nonprofit Organizations: 2018, 29, s. 104-118.
[cit. 2021-10-24] Dostupné na: <https://doi.org/10.1007/s11266-017-9902-9>
35. LOVE UGANDA, 2019.: *How volunteering in Uganda impacts lives*. Dostupné na: <https://loveugandafoundation.org/how-volunteering-in-uganda-impacts-lives/>
 36. LOW, N., BUTT, S., PAIN, A.E., SMITH, J.D. (2007) *Heping Out: A National Surevy of Volunteering and Charitable Giving*. London: Cabinet Office, Office for The Third Sector. University of east Anglia. [cit. 2021-10-28] Dostupné na internete: <https://www.uea.ac.uk/faculty-od-medicine-and-health-sciences/ivr>.
 37. MARKOVIČ BALUCHOVÁ, B. 2021. *Výzvy medzinárodného dobrovoľníctva na príkladoch projektov slovenských rozvojových organizácií vo vybraných nízkoprijmových krajinách*.
 38. MCBRIDE, A.M. a DAFTARY, D., 2005: *International Service: History and Forms, Pitfalls and Potential*. Working Paper No. 05-10. Washington, Global Service Institute, Center for Social Development.
 39. MEEHEE CHO A KOL.: *Generation Z's Sustainable Volunteering: Motivations, Attitudes and Job Performance*. 2018. Dostupné na: <https://www.mdpi.com/2071-1050/10/5/1400>
 40. MEREDITH, T A KOL.: *Partnerships for successes in slum upgrading: Local governance and social change in Kibera, Nairobi*. In *Land Issues for Urban Governance in Sub-Saharan Africa; Home.*, Ed.; Springer International Publishing: Chelmsford UK, 2021; pp. 237–255, ISBN 978-3-030-52504-0.
 41. MUHINDI, Waruinge. *Influence of Volunteerism on Development in Kenya: A Literature Based Review*. *Journal of Public Policy & Governance*. Managment University of Africa: 2009, č. 3, s. 19-42. ISSN 2616-8413. [cit. 2021-10-24] Dostupné na: <https://stratfordjournals.org/journals/index.php/journal-of-public-policy-governance/article/view/280/345>
 42. MURRAY, V. A HARRISON, Y. *Virtual volunteering*. In JL Brudney (Ed.), *Emerging areas of volunteerism*: 2005. (s. 33 – 50). Dostupné na: <http://ellisarchive.org/sites/default/files/2021-01/ARNOVA-Occasional-Paper-Series-Emerging-Areas-of-Volunteering.pdf>
 43. MUTUA, J., KIRUHI, T., 2021: *Volunteer public leaders' values-driven leadership: the case of village elders in Kenya*. Dostupné na: https://www.researchgate.net/publication/349918468_Volunteer_public_leaders'_values-driven_leadership_the_case_of_village_elders_in_Kenya

44. OTISO, L a kol.: *Decentralising and integrating HIV services in community-based health systems: a qualitative study of perceptions at macro, meso and micro levels of the health system*. 2017. Dostupné na: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC5321381/>
45. PLEWES, B. a STUART, R., 2007: *Opportunities and challenges for international volunteer co-operation*. In IVCO Conference, Montreal, 2007. International FORUM on Development Service.
46. PLEWES, B. a STUART, R., 2007: *Opportunities and challenges for international volunteer co-operation*. In IVCO Conference, Montreal, 2007. International FORUM on Development Service. Dostupné na: <http://forum-ids.org/wpcontent/uploads/2009/09/18402944-Future-Trends-2007-Opportunities-andchallenges-for-international-volunteer-cooperation.pdf>
47. PROJEKTY DOBRÁ NOVINA. Dostupné na internete: <https://www.dobranovina.sk/projekty/>
48. RACKOVÁ, Kateřina, 2014: *Analýza zkušeností studentů MRS UP v Olomouci z dobrovolnických projektů v rozvojových zemích*. Olomouc, 223 s.
49. REPUBLIC OF KENYA, 2020.: *Second voluntary national review on the implementation of the sustainable development goals*. Dostupné na internete: https://sustainabledevelopment.un.org/content/documents/26359VNR_2020_Kenya_Report.pdf
50. SHERRADEN, M., LOUGH, B., MCBRIDE, A.M., 2008: *Effects of International Volunteering and Service: Individual and Institutional Predictors*. *Voluntas: International Journal of Voluntary and Nonprofit Organizations*, 19 (4), s. 395–421.
51. SHERRADEN, M.S., STRINGHAM, J., SOW, S.C., MCBRIDE, A.M., 2006: *The Forms and Structure of International Voluntary Service*, In *Voluntas* 17, s. 163–180.
52. Slovak Aid, 2015a. *Stratégia SR a Agenda 2030*. Dostupné na: <https://slovakaid.sk/strategia-sr-a-agenda-2030/>
53. SlovakAid, 2021. *Stratégia Slovenskej republiky pre rozvojovú spoluprácu s Kenskou republikou na roky 2021 – 2023*. Dostupné na: https://slovakaid.sk/wp-content/uploads/2020/12/CSP-Kena_online_23.7..pdf
54. SlovakAid, 2022. *Interaktívna mapa projektov*. Dostupné na: <https://slovakaid.sk/projekty/>

55. SlovakAid,2014. *Stratégia pre rozvojovú spoluprácu s Kenskou republikou na roky 2014-2018*. Dostupné na: https://slovakaid.sk/wp-content/uploads/2020/12/kenya_strategia_0.pdf
56. Statista, 2022a. *Number of primary educational institutions in Kenya from 2013 to 2020*. Dostupné na: <https://www.statista.com/statistics/1237197/number-of-primary-educational-institutions-in-kenya/>
57. Statista, 2022b. *Number of primary educational institutions in Kenya from 2013 to 2020*. Dostupné na: <https://www.statista.com/statistics/1237197/number-of-primary-educational-institutions-in-kenya/>
58. REPUBLIC OF KENYAa,2015.*The national volunteerism policy*. Dostupné na: https://www.labourmarket.go.ke/media/resources/FINAL_VOLUNTEERISM_POLICY.pdf
59. UN GENERAL ASSEMBLY, 2015: *Transforming our world : the 2030 Agenda for Sustainable Development*, A/RES/70/1. Dostupné na: <https://www.refworld.org/docid/57b6e3e44.html>
60. UN GENERAL ASSEMBLY, 2018.*Integrating volunteering into the 2030 agenda in Africa: A discussion paper at the 2019 African Regional Forum for Sustainable Development*. Dostupné na: https://www.unv.org/sites/default/files/print_pdf/Plan%20of%20Action%20Synthesis%20Report_UNECA_EN.pdf
61. UN SECRETARY GENERAL,2015: *Secretary-General's Message for International Volunteers Day*. Dostupné na: www.un.org/sg/en/content/sg/statement/2015-12-05/secretary-generals-message-international-volunteer-day-scroll-down
62. UNITED NATIONS VOLUNTEERS – UNV, 2011: *State of the World's Volunteerism Report: Universal Values for Global Well-being*. [online]. United Nations Volunteers
63. UNITED NATIONS VOLUNTEERS: *State of the World's Volunteerism Report: Universal Values for Global Well-being*;2011.Bonn. ISBN 13: 978-92-1-101246-0
64. UNV, 2018a: *The thread that binds: Volunteerism and community resilience*. Dostupné na: https://unv-swvr2018.org/files/51692_UNV_SWVR_2018_WEB.pdf
65. UNV, 2022b. *State of the World's Volunteerism Report launched in Kenya, urges cooperation between volunteers and governments for inclusive growth*. Dostupné na: <https://www.unv.org/index.php/news/state-worlds-volunteerism-report-launched-kenya-urges-cooperation-between-volunteers-and>

66. VSO, 2019a. *Twelve hours in newborn*. Dostupné na:
<https://www.vsointernational.org/news/blog/12-hours-in-newborn-ae>
67. VSO, 2019b. *Building Learning Foundations*. Dostupné na:
<https://www.vsointernational.org/our-work/inclusive-education/system-strengthening/building-learning-foundations>
68. WEARING, S.L a MCGEHEE, N.G., 2013. *International Volunteer Tourism: Integrating travellers and communities*. UK: Preston.
69. UNV, 2018b. *State of the World's Volunteerism Report*. Dostupné na:
https://www.unv.org/sites/default/files/UNV_SWVR_2018_English_WEB.pdf

PRÍLOHA I

Obrázok 2 Ciele udržateľného rozvoja, ktoré sú sformulované v Agende 2030



Internetový zdroj: <https://www.mirri.gov.sk/sekcie/investicie/agenda-2030/index.html>

PRÍLOHA II

Tabuľka 1 Indikatívna alokácia ODA pre MZVEZ SR a jej prerozdelenie v roku 2021

Indikatívna alokácia ODA pre MZVEZ SR (05T0A) a jej prerozdelenie v roku 2021

1. DOTÁCIE		
1.1.	Rozvojové projekty	3 000 000 €
1.1.1.	Keňa (programová krajina)	500 000 €
1.1.2.	Moldavsko (programová krajina)	500 000 €
1.1.3.	Gruzínsko (programová krajina)	500 000 €
1.1.4.	Ukrajina	300 000 €
1.1.5.	Východná subsaharská Afrika (Etiópia, Južný Sudán, Keňa, Rwanda, Tanzánia, Uganda)	300 000 €
1.1.6.	Západný Balkán (Albánsko, Bosna a Hercegovina, Čierna Hora, Kosovo ¹ , Severné Macedónsko, Srbsko)	400 000 €
1.1.7.	Program podnikateľských partnerstiev	500 000 €
1.2.	Humanitárne projekty (Libanon, Irak, Sýria)	1 000 000 €
1.3.	Globálne a rozvojové vzdelávanie	120 000 €
1.4.	Vysielanie dobrovoľníkov a expertov-dobrovoľníkov	139 520€
1.5.	Spolufinancovanie rozvojových projektov	80 000 €
2. FINANČNÉ PRÍSPEVKY		
Finančné príspevky SAMRS cez ZÚ SR		600 000 €
Finančné príspevky (na okamžitú humanitárnu pomoc a iné ad hoc situácie)		200 000 €
Finančné príspevky (na spoločné programovanie v Keni – SHA – AgriFi Challenge Fund)		625 000 €
Finančné príspevky (na dofinancovanie záverečnej platby V4 projektu v Keni)		190 000 €
Finančný príspevok (na spoločný projekt krajín V4 a Nemecka na projekt pomoci Maroku pri riadení migrácie – v zmysle UV SR č. 85/2020).		1 875 000 €
3. POSKYTNUTIE VEDOMOSTÍ A SKÚSENOSTÍ		
Poskytnutie vedomostí a skúseností (tzv. Sharing Slovak Expertise)		80 000 €
4. AKTIVITY A CHOD SAMRS		
4.1.	Verejná informovanosť	70 000 €
4.2.	Evaluácia projektov	50 000 €
4.3.	Finančný audit projektov	60 000 €
4.4.	Budovanie kapacít SAMRS a aktérov ODA	10 000 €
4.5.	Administratívne náklady SAMRS	563 301 €
4.6.	Rozvojová diplomacia	250 000 €
SPOLU		8 912 821 €

Zdroj: SlovakAid

PRÍLOHA III

Fotografia 7 Seminár o vode, sanitácii a hygiene



Internetový zdroj: <https://slovakaid.sk/medzinarodna-spolupraca/unesco/>

Fotografia 8 Dobrovoľníčka VSO, ktorá školí zdravotné a pôrodné asistentky v Etiópii



Internetový zdroj: <https://www.vsointernational.org/our-work/where-we-work/ethiopia/volunteering-in-ethiopia>

Fotografia 9 Dobrovoľník Dobrej Noviny v rehabilitačnom centre pre chlapcov zo slumov v Keni



Zdroj: súkromný album dobrovoľníka

Fotografia 10 Dobrovoľník Dobrej Noviny v kenských slumoch



Zdroj: súkromný album dobrovoľníka

Fotografia 3 Fotografia dobrovoľníčky Jarky, ktorá aktuálne pôsobí v komunitných záhradách v Keni



Zdroj: súkromný album dobrovoľníka

Fotografia 8 Fotografia dobrovoľníka Jána z Ugandy(k časti 2.5)



Zdroj: súkromný album dobrovoľníka